

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו"כ, להצי שנה: 2 רו"כ, לרבע שנה: 1 רו"כ.

בשאד ארצוה: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק.

מחיר כל נומר 20 קאפ׳, 50 העללער.

בעד חלוף האדריסה 20 קאפ׳.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה 38 ה׳. 15 ק׳.

עם „הנעורים":

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 18.50 קראנען, לחצי שנה: 9.25 קראנען, לרבע שנה 4.70 קראנען.

ברוסיה: לשנה 7 רו"כ, לחצי שנה 3.50 רו"כ, לרבע שנה 1.75.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 16 מארק, באנגליה לשנה: 14 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 19 פרנק. החותמים על ה„עולם קטן" ו„הנעורים" לשנה שלמה ומשלמים את מחיר החתימה בפעם אחת מראש: באוסטריה־אונגריה: 15.50 קראנען. ברוסיה: 6 רו"כ: בשאר ארצות: באשכנז 13 מארק, באנגליה 12 שיללינג, בשאר ארצות: 17 פרנק.

קרקוי, ט"ז חשון תרס"ה. **חוברת ב׳.** **Krakau,** (24 October) 1904.

תֹּכֶן: תפלת גשם (שיר), נח רזנבלום. — אבו סלים הנוסע (מאגדות „אלף לי־לות ואחד"), פרופ׳ אפטרדינגר, (המשך), תרגום י. ה. ריבין. — אליעזר ורבקה על באר המים (ציור). — תוגת רבקה (ספור. סוף), מ ארליך. — הזמר (מתולדות בעלי החיים. עם ציור), פ. קרפנטיה, תרגום יוסף מיוחס. — מחנה אהלים של ההודים הפראים באמריקה הצפונית (ציור).— בן המלך והחיט (אגדה ערבית. סוף), תרגום ישראל ליפסקי. — ידיעות שונות. — פתגמים, ה. זימקינד. — מכתבים.

תְּפִלַּת גֶּשֶׁם.

בָּא הַיּוֹם, אַךְ שֶׁמֶשׁ אַיִן,
לֹא יָאִיר אַף קָו;
מָלֵא חשֶׁךְ לֵב וָעַיִן,
גַּם הֶהָג לַשָּׁוְא.

יַם הַתְּכֵלֶת — יַם עֹפֶרֶת
עָב יִרְדֹּף שָׁם עָב,
שָׁם הָרוּחַ בָּם גֹּעֶרֶת —
וּמְטַר־גֶּשֶׁם זָב.

טוֹב אַךְ בַּיִת אָז לָשֶׁבֶת,
אַךְ נִתַּן כְּבָר צָו:
„לֵךְ־נָא, לֵךְ", הָאֵם דּוֹבֶרֶת,
„כְּבָר הָלַךְ הָאָב!"

בֵּית הַכְּנֶסֶת אָז נִקְהֲלוּ
יַחַד אָדָם־רָב;
עַל מָטָר שָׁם יִתְפַּלָּלוּ —
בִּימֵי גֶשֶׁם, סְתָו!...

נֹחַ רֹזֶנְבְּלוּם.

אבו סלים הנוסע.

(מאגדות הערבים „אלף לילות ואחד").

מאת

פרופיסור אפשטרדינגר.

(המשך).

נשאתי עיני כה וכה לראות איפה אני. המקום, אשר נמצאתי בו, היה עמק גדול, המקף סלעים רמים ונשאים, אשר שיאם לעב יגיע. כנראה, לא היה כל מוצא מן העמק הזה. התמרמרתי על עזבי את האי ההוא. שם על האי יכלתי, למצער, למצא אכל די שבעי ומים לצמאי, ופה ימצאו רק סלעים ואבני נגף. התבוננתי היטב אל האבנים ואראה, כי אבני־חן הן. מה עשיר הייתי לו יכלתי לקחת אתי מזה אבנים, ככל אשר אוכל שאת. אבל אין מפלט מהעמק הזה, והנני אנוס להשאר פה ולגוע ברעב.

כאשר נטתה השמש לערב, החלותי לתור לי מקום בטוח ללון שם. מצאתי מערה ואזחל אל תוכה ואשכב לישון. אולם כאשר הסכנתי עם החשך הפרוש במערה, נבהלתי למראה עיני ובשרי סמר מפחד. ראיתי והנה בירכתי המערה רובץ על ביצותיו נחש גדול ועבה כקורה. חפצתי לברח משם, אולם גם מחוץ למערה יראתי מפני החיות הטורפות, אשר תרמשנה בלילות. ולכן נחמתי ממחשבתי ואשאר בתוך המערה. כמובן, לא סגרתי את עיני אף רגע, וכאשר האיר היום, יצאתי עיף ואין אונים ממחבאי אל העמק. לפני צאת השמש שבו הנחשים אל מאורותיהם, ואני עזבתי את המערה ואלך לתור את העמק לארכו ולרחבו, ולמצא מוצא ממנו. אבל עמלי היה לשוא; ולסוף כשל כחי ואשכב לנוח מעט. אולם קפצתי מהרה בבהלה ממקומי, כי דבר כבד נפל על ידי ברעש ובהמולה גדולה. ובהתבונני מעט ראיתי ואוכח, כי נבלת שה מפשטה מעורה היא.

אז עלה על לבי זכר הספור, אשר שמעתי בילדותי, ואשר לא האמנתי בו בבאי בימים. בילדותי שמעתי, כי באחת הארצות הרחוקות יש עמק גדול המלא אבני־חן, ואנשים, היודעים את הסוד הכמוס הזה, ישיגו את האבנים היקרות האלה באפן נפלא מאד. הם משליכים נתחי בשר חם אל תוך העמק, והאבנים נדבקות אל הבשר. אז יעוטו הנשרים אל השלל והעלו את הבשר בחרטמיהם אל קנם. והאנשים יבריחו את הנשרים ולוקטים את האבנים היקרות אל כיסם.

זיק תקוה נגה בקרבי, בזכרי את הדבר הזה. יוכל היות, כי האגדה הזאת אמתית היא, ואוכל להנצל מן העמק הסגור ומסגר הזה! בלי חשב הרבה, מלאתי את כל כיסי אבני־חן גדולות ונבחרות, קשרתי את עצמי היטב אל נבלת השה, ואחכה לבא הנשרים. לא עברה עת רבה והנה נשר גדול עט אל הנבלה ויחטפנה בפיו וירם עמי למעלה. ורעיון נורא הבהילני ברחפי כה בין השמים ובין הארץ: ומה אם לא יעצר הנשר כח לשאת אותי באויר והפילני ארצה? אולם מגורתי לא באה: הוא אחז בי ברב כח ונתרומם מעלה, מעלה, עד אשר עברנו על פני שני הסלעים, אשר שם קנן. ויהי כאשר הביאני הנשר אל קנו, ויעבר איש סוחר על פני הקן ובקול שאון והמלה גדולה הבריח את הנשר ויעל אל הקן. ומה השתומם לראות איש חי בקן נשרים; גם עלתה חמתו עד להשחית, כאשר לא מצא גם אבן־חן אחת על יד הנבלה. הראיתי לו אחת מאבני ואבטיחהו לתתה לו. אז נח האיש מזעפו. הוא לא ראה מעולם אבן יקרה כזאת. בין כה וכה, וסוחרים אחרים נקהלו, באו אל המקום ההוא ובתמהון גדול הקשיבו לקורותי. האנשים לקחוני אתם אל מעונם ויאכילוני וישקוני. אחרי כן עברתי אתם דרך הרים וסלעים, דרך יערים ומדבריות ונבא אל החף הקרוב. אז נסעתי עם חברי החדשים אל ארץ מולדתם, אל אחד האיים אשר בהודו; שם ראיתי דברים נפלאים מאד. למדתי לדעת את צמח הקומפור; ראיתי פילים וראמים פראים ואת הקרך אשר יערכו ביניהם, ואחרית שניהם מרה, כי יטוש הצפור הענק „רוך" אליהם וישאם בחרטמו אל קנו והיו מאכל לגוזליו.

עוד דברים נפלאים ראיתי שם, אשר לא שערתים מלפנים. גם נתתי את כספי במסחר ואצליח במעשי. יתר מסעי עבר עלי בלי כל פגע רע. וביום בהיר אחד באתי אל עירי בגדד כבד בכסף ובזהב ובאבנים טובות. חלקתי חלק גדול מהוני בין עניי עירי ובנותר יכלתי לבלות את יתר שנותי באשר ובנעימים.

אלה הן קורות אבו סלים הנוסע במסעו השני. גם היום נתן תשורה לאבו־סלים הסבל מאה אדרכמונים, ולפני הפרד רעיו מעליו הבטיח לספר להם מחר על דבר מסעו השלישי, ויזמן גם את אבו־סלים הסבל.

המסע השלישי.

„עשרי ואשרי בחיים,—החל אבו סלים הנוסע לספר ביום המחרת,—השכיחו מלבי כלה את הסכנות אשר עברו עלי בימי נודי. חיי המנוחה היו לי לזרא, והתשוקה לנוע בארץ נכרה בקרבי עוד ביתר עז. וכאחד הימים ירדתי באניה ההולכת ארצה הדו, ואתי רקלה[1]) רבה מאד. התעכבנו בחפים אחדים ונעש מסחר וקנין וההצלחה האירה לנו פניה, אולם מנוחתנו לא ארכה. כיום אחד, בהיותנו רחוקים מן היבשה, התחוללה פתאם סערה גדולה ותך גלים בים. האניה נעה ותחג כשכור, ואחרי כן נדחפה אל חבל־איים. למראה הדבר הזה התעצב רב החובל מאד, כי ידוע ידע בנפשו, מה מסכנים הם האיים האלה לנוסעים ולתרים, אבל היה חסר אונים נגד הסערה הנוראה. ובכן נאנסנו לעגן את אניתנו באחד החפים. כאשר גלמו את מפרשי האניה, הקהילנו רב החובל וידבר אלינו כדברים האלה: הננו עתה בצרה גדולה. האיים, אשר אנחנו בקרבתם, הם איי־הקופים, כי פה נמצאים קופים לאין מספר. אם נמית אחד מהם, אבדנו כלנו. אולם אם נשמר לנפשותינו לבל נתגרה בהם, אז נחלץ מהם על נקלה.

ויהי אך כלה לדבר, והנה על שפת הים נקהלו ובאו בהמון רב קופים קטנים אדמי השער, אשר קפצו אל הים וכמהירות גדולה שחו אל האניה. ועד מהרה מלאוה פה לפה, עד כי לא ידענו אנה נבא מפניהם. אולם הם לא נגעו בנו לרעה. כעבר רגעים אחדים התבוננו, כי כרסמו בשניהם את חבל העגן, ואחדים מהם פרשו את המפרשים וכרגע עמדה האניה בחף. ובכן אלצנו לרדת מעל האניה; ויהי כאשר עלינו כלנו על היבשה, ויובילו הקופים את אניתנו ואת כל אשר בה אל אי אחר.

גורלנו היה רע ומר מאד. אבדנו את כל רכושנו, ובלבנו חשבנו, כי על אי שומם אנחנו. אבל שגינו

[1]) סחורה.

במשפטנו, כי באה עלינו עוד צרה יותר גדולה, אשר לא פללנו.

בלכתנו הלאה מהחף לתור לנו מקום ללון, ראינו מרחוק בנין גדול מאד. מהרנו אל המקום ההוא ונבא אל ארמון רם בנוי לתלפיות ושעריו פתוחים ונבא אל החצר, ומשם הגענו אל מסדרון הארמון. והנה בו ערוכה מדורת אש גדולה ושפודים ארכים מונחים על יד האש. שם שכבנו לנוח, כי כשל כחנו בלכתנו דרך רחוקה והחם הציק לנו מאד. השמש נטתה לערב, ואנחנו נרדמנו. פתאם הקיצונו בבהלה, כי רעשה האדמה מכבד צעדים נוראים, ועד מהרה הופיע לנגד עינינו ענק שחור כשחור וגבהו כגבה הארז; פיו הגדול פעור לבלי חק ומתוכו נראו שנים חדות ועקומות, ועל מצחו עין אחת כגחלת בוערת. הענק הנורא ישב לו על יד האש וילטש את עינו עלינו, ופחד גדול אחזנו, עד כי לא יכלנו להניע יד ורגל.

בעוד רגע קם הענק ממקומו ויוסף עצים על המדורה, אחרי כן נגש אלי ויאחזני בערפי, וירימני מן הארץ, ויתבונן בי, ויעבר את כפו הגדולה על בשרי; וישליכני כרגע על הקרקע ככלי אין חפץ בו. כן עשה לכל חברי, עד אשר הגיע תור רב החובל, השמן מכלנו, להבחן. הענק אחז בו בכפו השמאלית, ויקח שפוד, ויתחב בבשרו, ויצלהו במנוחה על האש, כאשר יצלו את הארנבת. ככלותו את מלאכתו, נשאהו אל מעונו, ולבטח אכלהו לארחת הערב. — נאלמנו כלנו ממגור ופחד. — כאשר שב הענק אלינו, רעדנו מפחד, פן יבחר לו עוד אחד מאתנו, אשר יהיה לברות לו. אולם הוא השתרע על קרקע המסדרון וירדם וישמע קול נחרה כקול המשור בנסרו.

אז קמנו בלט ממושבנו ונתגנב אל השער ונחפץ להמלט. אולם השער היה סגור וידנו קצרה לפתחו. גם לעלות על החומה לא עצרנו כח, כי היתה גבהה מאד ובידנו אין כל כלי להעזר בו. ובכן אלצנו למרות חפצנו לשוב אל מקומנו המסכן, אל המסדרון. כל הלילה לא נתנו שנת לעינינו, כי מי זה יישן, בהיותו נתון בצרה גדולה כזאת.

כזרח השמש נעור הענק משנתו ולא שם לבו אלינו ויעזב את הבית ויצא דרך השער החוצה ואת הפתח סגר אחריו. כנראה, ערב לו אתמול בשר רב החובל, ולא אבה לתת לנותרים לנוס ממלכדתו.

אולם „הצרה תורנו ערמה". על פי עצתי הוציאו שפודים אחדים מן המסדרון החצרה. וישם כל אחד מאתנו איש את קצה שפודו תחת אחת הדלתות, אשר לשער ובקצה השפוד השני החזיק. אז קרא האחד מאתנו בקול מפקד: אחד, שנים, שלשה! וכרגע הרימונו כלנו יחד איש את קצה שפודו למעלה — והדלת הורמה מעל ציריה ותפל לארץ בקול רעש גדול; לאשר כלנו נפלה

הַדֶּלֶת מִחוּץ לֶחָצֵר, וְלוּלֵא זאת, כִּי עַתָּה מַתְנוּ כֻּלָּנוּ. וּבְכֵן יָצָאנוּ לַחָפְשִׁי וַנְּמַהֵר אֶל שְׂפַת הַיָּם.

אֲבָל מַה יוֹשִׁיעֵנוּ הַיָּם, אִם אֵין לָנוּ אֳנִיָּה לְהִמָּלֵט בָּהּ! הֵבֵאתִי אֶת חֲבֵרַי אֶל יַעַר עָב, אֲשֶׁר עַל יַד הַיָּם וָאֹמַר אֲלֵיהֶם כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה: עָלֵינוּ לַעֲבֹד בְּיָדַיִם חָרוּצוֹת, לְהָכִין לָנוּ שֶׁבַע סִירוֹת דּוּגָה, סִירָה אַחַת לִשְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים; שְׁנַיִם יַחֲזִיקוּ בַּמָּשׁוֹט וְהָאֶחָד יְכוֹנֵן אֶת הַסִּירָה אֶל מְגַמָּתֵנוּ. בְּאֹפֶן כָּזֶה אוּלַי יִצְלַח בְּיָדֵנוּ לְהִמָּלֵט מִן הָאִי, טֶרֶם יְגַלֶּה הָעֲנָק אֶת מִסְתָּרֵנוּ וַאֲכָלָנוּ. אָמְנָם סַכָּנָה גְּדוֹלָה צְפוּיָה לָנוּ, אִם נַרְהִיב עֹז בְּנַפְשֵׁנוּ לָרֶדֶת הַיָּמָּה בָּאֳנִיּוֹת־מָשׁוֹט קַלּוֹת; אֲבָל, יוּכַל הֱיוֹת, כִּי נַגִּיעַ בְּשָׁלוֹם אֶל חוֹף אִי אַחֵר הַקָּרוֹב אֵלֵינוּ. גַּם טוֹב לָנוּ לִנְפֹּל אֶל הַקּוֹפִים, מִהְיוֹתֵנוּ לְבָרוֹת[1] לָעֲנָק הַנּוֹרָא.

הָעֵצָה הַזֹּאת יָשְׁרָה בְּעֵינֵי חֲבֵרַי. כְּרֶגַע הַחִלּוֹנוּ לַעֲשׂוֹת אֶת מְלַאכְתֵּנוּ, וְלִפְנֵי בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ עָמְדוּ שֶׁבַע סִירוֹת דּוּגָה, הַנְּכוֹנוֹת לָשֵׂאת אוֹתָנוּ מִן הָאִי הַזֶּה. אוּלָם יָעַפְנוּ מֵעֲמַל הַיּוֹם, וְלָכֵן שָׁכַבְנוּ לָנוּחַ עַל שְׂפַת הַיָּם וַנִּישָׁן. וְרַק כַּאֲשֶׁר הֵאִיר הַיּוֹם הֱקִיצוֹנוּ מִשְּׁנָתֵנוּ וַנָּשָׁב לַעֲבוֹדָתֵנוּ. הוֹרַדְנוּ אֶת הַסִּירוֹת אֶל הַיָּם וַנְּנַסֶּה לָשׁוּט עַל פְּנֵי הַמָּיִם.

וּבַעֲשׂוֹתֵנוּ כֹּה וָכֹה, וְהָעֲנָק הוֹפִיעַ פִּתְאֹם לְנֶגֶד עֵינֵינוּ. חָגַרְנוּ שְׁאֵרִית כֹּחוֹת וַנִּתְאַמֵּץ בְּכָל יְכָלְתֵּנוּ לַעֲבֹר הָלְאָה מֵהַחוֹף, אֲבָל עוֹד לֹא הִרְחַקְנוּ, וְהָעֲנָק קָרַב אֶל שְׂפַת הַיָּם וַיָּרֶם גּוּרֵי סֶלַע גְּדוֹלִים מֵהָאָרֶץ וַיְקַלַּע אֶל סִירוֹתֵינוּ, וְגַם לֹא הֶחֱטִיא אֶת הַמַּטָּרָה. שֵׁשׁ אֳנִיּוֹת נֻפְּצוּ לִרְסִיסִים. אָז הִשְׁלִיךְ הָעֲנָק עוֹד גּוּר סֶלַע אֶחָד עַל הָאֳנִיָּה, אֲשֶׁר אֲנִי יוֹשֵׁב בָּהּ, אֲבָל הַפַּעַם הֶחֱטִיא אֶת הַמַּטָּרָה, כִּי הִרְחַקְנוּ לַעֲבֹר וְגוּר הַסֶּלַע לֹא הִשִּׂיגָנוּ; וּבְכֵן הָיִינוּ שְׁלָשְׁתֵּנוּ בְּטוּחִים מֵחֲמַת הָעֲנָק; אוּלָם שְׁמוֹנָה עָשָׂר חֲבֵרֵינוּ, אֲשֶׁר הָיוּ בָּאֳנִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, יָרְדוּ כֻלָּם תְּהוֹמוֹת. אַף כִּי חַשְׁנוּ כְּאֵב גָּדוֹל בְּלִבֵּנוּ בְּמוֹת חֲבֵרֵינוּ, אֲבָל שָׂמַחְנוּ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי הָיְתָה לְמִצְעָר, נַפְשֵׁנוּ לְשָׁלָל, וְכִי עוֹד מְעַט וְנָבֹא אֶל אִי אַחֵר, אֲשֶׁר לֹא תַשִּׂיגֵנוּ שָׁם יַד הָעֲנָק. וְשִׂמְחָתֵנוּ גָּדְלָה כִּפְלַיִם בְּמָצְאֵנוּ עַל הָאִי, אֲשֶׁר עָלִינוּ עָלָיו, עֲצֵי פְרִי שׁוֹנִים וַנְּחַיֶּה אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ הָעֲטוּפוֹת בָּרָעָב. כַּאֲשֶׁר בָּא הָעֶרֶב, שָׁכַבְנוּ עַל שְׂפַת הַיָּם וַנִּישָׁן. אוּלָם לִפְנוֹת בֹּקֶר הֱעִירָנוּ קוֹל שָׁאוֹן גָּדוֹל, כִּשְׁאוֹן גַּלְגַּל הָעֲגָלָה, בְּהִתְגַּלְגְּלוֹ עַל מִרְצֶפֶת אֲבָנִים. הִבַּטְנוּ כֹּה וָכֹה וַנֵּרֶא נָחָשׁ גָּדוֹל וְעָבֶה כְּגֶזַע הַתֹּמֶר זוֹחֵל וְקָרֵב אֵלֵינוּ. נִתַּרְנוּ מִמְּקוֹמֵנוּ בְּבֶהָלָה וַנִּבְרַח לְנַפְשֵׁנוּ. אוּלָם הָאֶחָד מִשְּׁלָשְׁתֵּנוּ פִּגֵּר מְלֶכֶת, וְאוֹתוֹ חָטַף הַנָּחָשׁ וַיְבַלָּעֵהוּ.

מְלֵאֵי עִצָּבוֹן וְיֵאוּשׁ כְּבָרִאשׁוֹנָה, הָלַכְנוּ אֲנַחְנוּ הַשְּׁנַיִם הַנּוֹתָרִים כָּל הַיּוֹם עַל פְּנֵי הָאִי, לִמְצֹא לָנוּ מְקוֹם סֵתֶר מֵהַנָּחָשׁ. עֲצֵי הַפְּרִי, אֲשֶׁר כֹּה שָׂמַחְנוּ לָהֶם, בְּדָרְכֵנוּ עַל אַדְמַת הָאִי הַזֶּה, לֹא שִׂמְּחוּנוּ עוֹד, כִּי דָאַגְנוּ לְנַפְשׁוֹתֵינוּ.

[1]) לְמַאֲכָל.

לִפְנוֹת עֶרֶב מָצָאנוּ עֵץ גָּבֹהַּ וְעָבֶה, וַעֲנָפָיו אֲרֻכִּים וַחֲזָקִים. וְיַעַן כִּי לֹא הָיָה מָקוֹם בָּטוּחַ אַחֵר, לָכֵן טִפַּסְנוּ עַל הָעֵץ לָלוּן עָלָיו הַלָּיְלָה.

וַאֲנַחְנוּ טֶרֶם נִשְׁכָּב, וְהַנָּחָשׁ בָּא וַיִּצְנֹף אֶת גְּוִיָּתוֹ מִסָּבִיב לְמַצֶּבֶת הָעֵץ וְאֶת רֹאשׁוֹ הֵרִים לְמָעְלָה. חֲבֵרִי, אֲשֶׁר יָשַׁב עַל הָעֲנָפִים הַתַּחְתּוֹנִים, לֹא הִשְׁפִּיק עוֹד לַעֲלוֹת מָעְלָה, וְהַנָּחָשׁ אָחַז בְּרַגְלוֹ הָאַחַת, וְלַמְרוֹת הֵאָבְקוֹ בִּשְׁאֵרִית כֹּחוֹתָיו, וְלַמְרוֹת צַעֲקָתוֹ הַנּוֹרָאָה, סְחָבָהוּ מַטָּה וַיְבַלָּעֵהוּ לְעֵינַי, וְיָדַי קָצְרָה מֵהוֹשִׁיעוֹ. אָז זָחַל לוֹ הַנָּחָשׁ הָלְאָה לְדַרְכּוֹ.

יָשַׁבְתִּי עַל הָעֵץ כָּל הַלַּיְלָה הָאָרֹךְ וְלֹא עָצַמְתִּי עֵינַי אַף רָגַע. בָּדָד וְגַלְמוּד, מִבְּלִי רֵעַ וְחָבֵר, נִשְׁאַרְתִּי עַל הָאִי הַשּׁוֹמֵם הַזֶּה. וָאֹמַר בְּלִבִּי: לֹא יַאַרְכוּ הַיָּמִים וְגַם אֲנִי אֶהְיֶה לְבָרוֹת לַנָּחָשׁ. הֵן לֹא אוּכַל לְהִמָּנַע מִשֵּׁנָה כָּל יְמֵי הֱיוֹתִי פֹּה, וְאָז הִנְנִי נָכוֹן לִקְרַאת הַמָּוֶת. — הוֹי, רָחוֹק מִבַּגְדָּד הַיָּפָה, אֲשֶׁר בָּהּ הָיִיתִי מְאֻשָּׁר, צָפוּי לִקְרַאת מָוֶת נוֹרָא, אֲשֶׁר אֵין לְאוֹהֲבַי וּקְרוֹבַי בְּבַגְדָּד, אַף מֻשָּׂג קַל מִמֶּנּוּ! בָּכִיתִי מִיָּגוֹן וְתוּגָה עַל גּוֹרָלִי הַמָּר.

נָמוֹג מֵחֶרְדַּת מָוֶת יָרַדְתִּי מֵעַל הָעֵץ, כַּאֲשֶׁר הֵאִיר הַיּוֹם. בָּחַרְתִּי לִי לִטְבֹּעַ בַּיָּם, מִהְיוֹת לְמַאֲכָל לַנָּחָשׁ. וּבְכֵן רַצְתִּי בְּכָל כֹּחִי אֶל הַיָּם לִמְצֹא אֶת הַמָּוֶת בֵּין גַּלָּיו.

אוּלָם „כַּאֲשֶׁר תִּגְדַּל הַצָּרָה, אָז הַיְשׁוּעָה קְרוֹבָה לָבֹא“. לֹא רָחוֹק מֵהַחוֹף רָאִיתִי אֳנִיַּת־תַּרְן שָׁטָה עַל פְּנֵי הַמָּיִם. שַׁעֲרוּ נָא בְּנַפְשְׁכֶם, מַה גָּדַל שְׂשׂוֹנִי לְמַרְאֵה הָאֳנִיָּה, אֲבָל גַּם דַּאֲגָתִי גָדְלָה, בְּיָרְאִי פֶּן תַּעֲבֹר הָאֳנִיָּה הָלְאָה וְעֵין הַנּוֹסְעִים לֹא תְשׁוּרֵנִי. הֲרִימוֹתִי קוֹלִי וָאֶקְרָא בְּכָל כֹּחִי וָאֲנוֹפֵף אֶת מִצְנַפְתִּי, לְמַעַן יִרְאוּנִי נוֹסְעֵי הָאֳנִיָּה. כַּעֲבֹר שָׁעָה קַלָּה נוֹכַחְתִּי, כִּי הִשַּׂגְתִּי אֶת מַטְּרָתִי. מֵהָאֳנִיָּה הוֹרִידוּ סִירַת דּוּגָה עַל פְּנֵי הַמָּיִם, אֲשֶׁר שָׂמָה פָּנֶיהָ אֶל הַמָּקוֹם, אֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד עָלָיו. עוֹד מְעַט וַאֲנִי עוֹמֵד עַל מִכְסֵה הָאֳנִיָּה עַל יַד רַב הַחוֹבֵל וְכָל הַנּוֹסְעִים מַבִּיטִים אֵלַי וּמַקְשִׁיבִים בִּתְשׂוּקָה גְדוֹלָה לְכָל קוֹרוֹתַי. רַב הַחוֹבֵל הָיָה אִישׁ טוֹב וִיקַר רוּחַ. הוּא הֶאֱכִילַנִי וַיַּשְׁקֵנִי וַיַּלְבִּשֵׁנִי בְּגָדִים שְׁלֵמִים, כִּי בִגְדֵי נִקְרְעוּ לִקְרָעִים, וּבִכְלָל הִטָּה אֵלַי חָסֶד. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר עָגְנוּ אֶת הָאֳנִיָּה עַל יַד אַחַד הַחֲפִּים, וְהַסּוֹחֲרִים הוֹבִילוּ אֶת סְחוֹרָתָם אֶל הָאִי לְהָמִיר אוֹתָהּ בִּתְוֹצְאוֹת הָאֲדָמָה הַהִיא, וְרַב הַחוֹבֵל קָרָא אֵלַי וַיֹּאמַר: אָחִי, הִנֵּה יֵשׁ תַּחַת יָדִי רְכֻלַּת אִישׁ מֵת, וּבְדַעְתִּי עַתָּה לְתִתָּהּ בְּכֶסֶף וְלִמְסֹר אֶת הַכֶּסֶף לְיוֹרְשֵׁי הַמֵּת. וְעַתָּה הֲתֵאוֹת לַדָּבָר הַזֶּה, לַעֲסֹק בִּמְכִירַת הָרְכֻלָּה? הִנְנִי מַבְטִיחֲךָ, כִּי מַשְׂכֻּרְתְּךָ תִּהְיֶה שְׁלֵמָה חֵלֶף עֲמָלֶךָ“.

בְּנֶפֶשׁ חֲפֵצָה קִבַּלְתִּי עָלַי אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, כִּי נִכְסֹף נִכְסַפְתִּי לַעֲבוֹדָה וּלְמַעֲשֶׂה. וַיְהִי בְּקַבְּלִי אֶת עִזְבוֹן הַמֵּת וַיִּשְׁאַל מַזְכִּיר הָאֳנִיָּה לִשְׁמוֹ, לְמַעַן הָקִים אֶת שְׁמוֹ עַל רְכוּשׁוֹ. — „אַבּוּ־סָלִים הַנּוֹסֵעַ, זֶה שְׁמוֹ“, עָנָה רַב הַחוֹבֵל.

לִבִּי פָּחַד וְרָחַב לִשְׁמֹעַ הַדָּבָר הַזֶּה. הִתְבּוֹנַנְתִּי הֵיטֵב בְּרַב הַחוֹבֵל, וְהִנֵּה—נָכוֹן הַדָּבָר! זֶה הוּא הָאִישׁ, אֲשֶׁר עֲזָבַנִי

עַל הָאִי הַשּׁוֹמֵם, בְּהֵרָדְמִי עַל יַד הַמַּעְיָן, וַיִּשְׁכָּחֵנִי. הִזְכַּרְתִּי אֶת כָּל פְּרָטֵי מַסָּעֵנוּ, וְגַם הוּא זְכָרַנִי וַיַּכִּירֵנִי, הַזְּמָן שִׁנָּה אֶת פָּנֵינוּ, וְלָכֵן לֹא הִכַּרְנוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ. הָאִישׁ הַטּוֹב הַזֶּה שָׂמַח מְאֹד בְּמָצְאוֹ אוֹתִי עוֹד הַפַּעַם. הוּא חִבְּקַנִי בִּזְרוֹעוֹתָיו מֵרֹב עֲלִיצוּתוֹ וַיָּשֶׁב אֶת כָּל אֲשֶׁר לִי וְגַם אֶת כֶּסֶף רְכֻלָּתִי, אֲשֶׁר מָכַר בַּחֲפָצִים אֲחֵרִים נָתַן עַל יָדִי, וַיְהִי מְאֻשָּׁר בְּעֵינָיו, כִּי אִי־זְהִירוּתוֹ לֹא הָיְתָה לוֹ לְמִכְשׁוֹל עָוֹן, כִּי עוֹד בַּחַיִּים הִנְנִי. עָשִׂינוּ דַּרְכֵּנוּ הָלְאָה וַנַּצְלִיחַ בְּמַעֲשֵׂי יָדֵינוּ. סָחַרְתִּי אֶל אִיִּים שׁוֹנִים בַּעֲצֵי תוֹלַעְנָה (*сандальное дерево*), בְּצִפֹּרֶן בֹּשֶׂם (*гвоздико*), בְּקִנְּמָן בֶּשֶׂם (*корица*) וּבִבְשָׂמִים אֲחֵרִים; רָאִיתִי עוֹד דְּבָרִים נִפְלָאִים, כְּמוֹ צַבִּים גְּדוֹלִים, אֲשֶׁר אָרְכָּם יוֹתֵר מִשֶּׁבַע רֶגֶל, דָּגִים מְשֻׁנִּים וְכַדּוֹמֶה, דְּבָרִים אֲשֶׁר רַק לְעִתִּים רְחוֹקוֹת תְּשׁוּרֵם עֵין אִישׁ. דַּרְכִּי הָיְתָה צָלֵחָה; וָאָשׁוּב עִירָה בְּנֵגֶד כָּבֵד בְּאוֹצְרוֹת כֶּסֶף וְזָהָב. חִלַּקְתִּי עוֹד הַפַּעַם מִכְסַת כֶּסֶף גְּדוֹלָה בֵּין עֲנִיֵּי עִירִי וָאֶרְכֹּשׁ לִי עוֹד אֲחֻזּוֹת שָׂדֶה וָכָרֶם. וְעָשְׁרִי גָּדַל מְאֹד, עַד כִּי לֹא יָדַעְתִּי מִסְפָּר לְאוֹצְרוֹתַי, כִּי אֵין מִסְפָּר.

וּבָזֶה תַּם סִפּוּרוֹ שֶׁל אַבּוּ־סֶלִים הַנּוֹסֵעַ עַל דְּבַר מַסָּעוֹ הַשְּׁלִישִׁי. גַּם הַפַּעַם נָתַן לְאַבּוּ סֶלִים הַסַּבָּל מֵאָה אֲדַרְכְּמוֹנִים וַיְזַמֵּן אֶת אוֹרְחָיו לְיוֹם הַמָּחֳרָת, לִשְׁמֹעַ אֶת סִפּוּרוֹ עַל דְּבַר מַסָּעוֹ הָרְבִיעִי.

(סוֹף יָבֹא).

תַּרְגּוּם י. ד. רִיבְּקִין.

אֱלִיעֶזֶר וְרִבְקָה עַל בְּאֵר הַמָּיִם.

תּוּגַת רִבְקָה.

(ס ִפּ וּ ר).

(סוֹף).

III.

רִבְקָה הִרְגִּיעָה. לִבָּהּ הָיָה מָלֵא תִּקְוָה טוֹבָה, כִּי לְמָחָר יִהְיֶה בְּכִיסָהּ הַרְבֵּה כֶּסֶף, וּבְלֶכְתָּהּ לְבֵית־הַסֵּפֶר, אוֹ בְּשׁוּבָהּ הַבַּיְתָה, תִּתֵּן אֶת נִדְבָתָהּ עַל יַד הַנַּעַר הָאֻמְלָל.

אַחֲרֵי הָאֲרֻחָה יָשְׁבָה לְהָבִין אֶת שִׁעוּרֶיהָ לְיוֹם הַמָּחֳרָת, אֲבָל הַפַּעַם לֹא הָיְתָה דַעְתָּהּ צְלוּלָה בְּלִמּוּדָהּ, כִּי אַךְ שָׂמָה אֶת עֵינֶיהָ בַּסֵּפֶר, עָלָה עַל לְבָבָהּ זֵכֶר הַנַּעַר הָאֻמְלָל הַהוּא, אֲסוֹנוֹ וּמִשְׁעֲנוֹת הָעֵץ, שֶׁהָיוּ מֻנָּחוֹת עַל יָדוֹ — וַתִּתְנוֹדֵד.

— מֶה הָיָה, — עוֹלֶה רַעְיוֹן עַל לִבָּהּ, — לוּ קָרָה אוֹתָהּ אָסוֹן נוֹרָא כָּזֶה, לוּ שָׁבְרָה הִיא אֶת רַגְלֶיהָ?... מַה נּוֹרָא הָיָה אֲסוֹנָהּ, מַה גָּדוֹל הָיָה שִׁבְרָהּ!...

וְאֵיזֶה רֶטֶט שֶׁל יִרְאָה מְסֻתֶּרֶת עוֹבֵר בְּכָל גּוּפָהּ... וְיֵשׁ שֶׁהִיא מְשַׁוָּה בְנַפְשָׁהּ שֶׁרַגְלֶיהָ כְּרוּתוֹת וּמִשְׁעֲנוֹת־עֵץ מְשַׁמְּשׁוֹת לָהּ בִּמְקוֹם רַגְלָיִם...

וְהִיא קוֹפֶצֶת נִבְהֶלֶת מִמְּקוֹמָהּ וּבְיָדֶיהָ הָרוֹעֲדוֹת הִיא מְמַשֶּׁשֶׁת בְּרַגְלֶיהָ, כְּאִלּוּ הִיא רוֹצָה לְהִוָּכַח אִם עוֹד רַגְלֶיהָ אִתָּהּ...

גַּם בַּלַּיְלָה נָדְדָה שְׁנָתָהּ. כִּמְעַט שֶׁסָּגְרָה אֶת עֵינֶיהָ, וְהִנֵּה פְּנֵי הַנַּעַר הָאֻמְלָלִים, עֵינָיו הַמִּתְחַנְּנוֹת, יָדָיו הָרָזוֹת וְהָרוֹעֲדוֹת, מִגְבַּעְתּוֹ הַקְּרוּעָה וְהַשְּׂעָרוֹת הַבּוֹלְטוֹת מִתּוֹךְ הַקְּרָעִים, — כָּל אֵלֶּה עוֹמְדִים לְנֶגְדָּהּ וְהִיא מִזְדַּעֲזַעַת, פּוֹקַחַת אֶת עֵינֶיהָ וּמַתְחִילָה צוֹעֶקֶת: „אִמָּא, אִמָּא!" — אֶל אִמָּהּ, הַיְשֵׁנָה אִתָּהּ בַּחֶדֶר.

רַק עֵת לֹא רַבָּה לִפְנֵי אוֹר הַבֹּקֶר נִרְדְּמָה וַתִּישַׁן שֵׁנָה עֲמֻקָּה. וּבַחֲלוֹמָהּ רָאֲתָה אֶת עַצְמָהּ הוֹלֶכֶת בָּרְחוֹב, וְעַל הַמִּפְסָעָה יָשַׁב הַנַּעַר; אַךְ כִּמְעַט שֶׁרְאָתַתְהוּ נִמְלָא לִבָּהּ גִּיל. הִיא מִהֲרָה אֵלָיו, וְהוּא לֹא הִבִּיט עוֹד עָלֶיהָ בְּחֶמְלָה, בְּתַחֲנוּנִים רַבִּים וּבִדְמָעוֹת עַל עֵינָיו, פָּנָיו הָעֲצוּבִים לֹא הָיוּ לוֹ עוֹד. הִיא נִגְּשָׁה אֵלָיו, נָתְנָה לוֹ נִדְבַת כֶּסֶף וְהוּא הִבִּיט עָלֶיהָ בְּעֵינַיִם מְפִיקוֹת רָצוֹן וְתוֹדָה וְאַהֲבָה, וּפִתְאֹם — אֵיזֶה נֵס נַעֲשָׂה... הִיא לֹא הִרְגִּישָׁה גַּם אֵיךְ נַעֲשָׂה פִּתְאֹם הַדָּבָר: — הַנַּעַר קָם וְעוֹמֵד עַל רַגְלָיו, אֵין עוֹד עַל יָדוֹ כָּל מִשְׁעֶנֶת; הוּא עוֹמֵד בָּרִיא, הָכֵן עַל רַגְלָיו, וְקוֹמָתוֹ הַקְּטַנָּה זְקוּפָה, פָּנָיו מְאִירִים מֵאֹשֶׁר וּבַת־צְחוֹק נְעִימָה מְרַחֶפֶת עֲלֵיהֶם... וְלָהּ הָיָה כָּל כַּךְ נָעִים, כָּל כַּךְ טוֹב, כָּל כַּךְ חַם...

— בֶּן־מִי אַתָּה, נַעַר? — הִיא שׁוֹאֶלֶת אוֹתוֹ.

אֲבָל הוּא אֵינוֹ מֵשִׁיב לָהּ דָּבָר. רַק הוּא מַבִּיט בְּפָנֶיהָ בְּעֵינַיִם מַזְהִירוֹת וּמְאֻשָּׁרוֹת וְקָשֶׁה לָהּ לַעֲמֹד בְּפָנָיו...

— מִי אַתָּה? — שָׁאֲלָה אוֹתוֹ שֵׁנִית, וְלָהּ נִדְמָה, שֶׁהַנַּעַר פָּתַח פִּיו לַעֲנוֹתָהּ — וְהִיא שׁוֹמַעַת אֶת קוֹלוֹ הַנָּעִים.

— קוּמִי, חֲבִיבָתִי, יַקִּירָתִי! קוּמִי, בִּתִּי! כְּבָר הִגִּיעָה הַשָּׁעָה לָקוּם, עֵת לָלֶכֶת לְבֵית־הַסֵּפֶר...

וְכַאֲשֶׁר פָּקְחָה רִבְקָה אֶת עֵינֶיהָ, סָגְרָה אוֹתָן כְּרֶגַע שֵׁנִית, כִּי קַרְנֵי הָאוֹר הָרַבּוֹת, שֶׁשָּׁלְחָה שֶׁמֶשׁ־הַבֹּקֶר הָעַלִּיזָה מִמְּרוֹם הַשָּׁמַיִם, הִכּוּהָ רֶגַע בַּסַּנְוֵרִים.

— רִבְקָה, קוּמִי־נָא!

וְרִבְקָה פּוֹקַחַת אֶת עֵינֶיהָ וְרוֹאָה אֶת אִמָּהּ הַטּוֹבָה עוֹמֶדֶת עַל גַּבָּהּ וּמְעִירָה אוֹתָהּ מִשְּׁנָתָהּ.

— הֶאָח, אִמִּי, אִמִּי הַטּוֹבָה, — קָרְאָה רִבְקָה בְּחֶדְוָה, — חָלַמְתִּי, חָלָמְתִּי... לוּ שָׁמַעַתְּ מַה שֶּׁחָלַמְתִּי...

— אֲבָל, בִּתִּי, אֶת חֲלוֹמֵךְ תְּסַפְּרִי לִי אַחֲרֵי כֵן, וְעַתָּה כְּבָר הִגִּיעָה הָעֵת לָלֶכֶת לְבֵית־הַסֵּפֶר.

וּפְנֵי רִבְקָה מִתְקַדְּרִים מְעַט, עַל שֶׁאֵין אִמָּהּ רוֹצָה לִשְׁמֹעַ אֶת חֲלוֹמָהּ כְּרֶגַע זֶה. אֲבָל כִּמְעַט שֶׁהֵחֵלָּה לִלְבֹּשׁ אֶת בְּגָדֶיהָ גָּז הִישׁ חֲלוֹמָהּ כְּעָנָן קַל, וּפָנֶיהָ אוֹרוּ.

IV.

שָׂרָה, אֵם רִבְקָה, קִיְּמָה אֶת הַבְטָחָתָהּ, וַתִּתֵּן הַפַּעַם לְבִתָּהּ הָאֲהוּבָה שֵׁשׁ פְּרוּטוֹת, לְמַעַן תּוּכַל לָתֵת גַּם נִדְבָתָהּ לַנַּעַר הַמִּסְכֵּן הַהוּא.

רִבְקָה הָיְתָה נֶחְפָּזָה לָלֶכֶת לְבֵית־הַסֵּפֶר, אַךְ בְּלֶכְתָּהּ הָיוּ כָּל רַעְיוֹנוֹתֶיהָ עֲסוּקִים בַּנַּעַר.

— בְּכִיסִי יֵשׁ שֵׁשׁ פְּרוּטוֹת, — הִיא הוֹלֶכֶת וְחוֹשֶׁבֶת. — שְׁתֵּי פְּרוּטוֹת אֶתֵּן לוֹ הַיּוֹם, שָׁלֹשׁ פְּרוּטוֹת אוֹצִיא לִי לְעַצְמִי לִדְבָרִים שׁוֹנִים, וּפְרוּטָה אַחַת אַשְׁאִיר אִתִּי לְמִשְׁמֶרֶת לְיוֹם הַמָּחֳרָת, אוּלַי אֶפְגְּשֵׁהוּ גַּם מָחָר...

וְהִיא מִתְאַמֶּצֶת לְצַיֵּר לָהּ בְּדִמְיוֹנָהּ אֶת שִׂמְחַת הַנַּעַר, בְּקַבְּלוֹ מִיָּדָהּ אֶת הַכֶּסֶף, וְרוֹצָה הִיא גַּם לָדַעַת, מַה יַּעֲשֶׂה בַּכֶּסֶף הַזֶּה...

אֲבָל בְּעוֹד הִיא עֲסוּקָה בְּמַחְשְׁבוֹתֶיהָ אֵלֶּה עָבְרָה עַל פְּנֵי הַמָּקוֹם, שֶׁיָּשַׁב שָׁם הַנַּעַר אֶתְמוֹל, אוּלָם הַיּוֹם — הַיּוֹם אֵינֶנּוּ!

הִיא הִפְנְתָה אֶת רֹאשָׁהּ לְאָחוֹר, בְּחָשְׁבָהּ אוּלַי עָבְרָה עַל פָּנָיו וְלֹא הִרְגִּישָׁה בוֹ; אֲבָל בְּהַבִּיטָהּ לְאֹרֶךְ הַמִּסְפָּעָה נוֹכְחָה, כִּי אָמְנָם אֵינֶנּוּ...

עַצֶּבֶת מָלְאָה אֶת לִבָּהּ.

— מַדּוּעַ אֵינֶנּוּ? — הִיא שׁוֹאֶלֶת אֶת עַצְמָהּ.

„אוּלַי עוֹד הַשָּׁעָה מֻקְדֶּמֶת, — עוֹלֶה רַעְיוֹן מַרְגִּיעַ עַל לִבָּהּ, — הוּא עוֹד יָבוֹא; אַךְ אֵיפֹה יָשֵׁן הַלַּיְלָה? הֲיֵשׁ לוֹ בַּיִת? מִטָּה, שְׂמִיכָה, אֵיפֹה הוּא יָשֵׁן?..."

בְּזֹאת הָיְתָה כִּמְעַט בְּטוּחָה שֶׁעוֹד יָבוֹא. אַךְ הַשְּׁאֵלוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת הֶעֱסִיקוּ אֶת מֹחָהּ הַקָּטָן בְּאוֹתוֹ רֶגַע, וּבְמַחְשְׁבוֹתֶיהָ אֵלֶּה בָּאָה לְבֵית־הַסֵּפֶר.

שְׁעוֹת הַלִּמּוּד עָבְרוּ עָלֶיהָ הַיּוֹם לֹא בִמְנוּחָה. מַחְשְׁבוֹתֶיהָ עַל אֹדוֹת הַנַּעַר שָׁלְלוּ מִמֶּנָּה אֶת כָּל מְנוּחָתָהּ וְהַקְשָׁבָתָהּ. וְיוֹתֵר מִכֹּל נִקְּרָה בְּמֹחָהּ שְׁאֵלָה אַחַת: הֲיָבוֹא הַיּוֹם?...

וּבְדִמְיוֹנָהּ הִיא רוֹאָה אוֹתוֹ וּמְדַבֶּרֶת אִתּוֹ. הִיא שׁוֹאֶלֶת אוֹתוֹ וְהוּא מֵשִׁיב לָהּ, וּבְשָׁעָה זוּ עוֹמֵד הַמּוֹרֶה וּמְבָאֵר לְתַלְמִידוֹתָיו מַה הוּא „שֵׁם הַפֹּעַל"?...

— „שֵׁם הַפֹּעַל" — הִיא מִלָּה כָּזוֹ... יִשָּׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל הַמּוֹרֶה בַּחֶדֶר; אַךְ רִבְקָה אֵינֶנָּה שׁוֹמַעַת אוֹתוֹ, אָזְנֶיהָ קַשּׁוּבוֹת עַכְשָׁו לְדִבְרֵי הַנַּעַר, שֶׁהִיא מְדַבֶּרֶת אִתּוֹ בְּדִמְיוֹנָהּ.

— מִי אַתָּה? — הִיא שׁוֹאֶלֶת.

— אֲנִי יָתוֹם, — הוּא מֵשִׁיב לָהּ.

— גַּם אֲנִי יְתוֹמָה... וּמָתַי נִשְׁבְּרוּ רַגְלֶיךָ?

— בְּעוֹדֶנִּי קָטָן. אִמִּי הָיְתָה כְּבָר מֵתָה, וַאֲנִי נָפַלְתִּי פַּעַם אַחַת מִן הַחַלּוֹן עַל הַמִּסְפָּעָה...

— הֲיֵשׁ לְךָ מָקוֹם לִישֹׁן?...

— רִבְקָה! מַה זֶּה „שֵׁם הַפֹּעַל"?...

רִבְקָה הִתְעוֹרְרָה מִדִּמְיוֹנוֹתֶיהָ וּנְבוֹכָה הִבִּיטָה רֶגַע בִּפְנֵי הַמּוֹרֶה. הִיא הִרְגִּישָׁה בַּת־צְחוֹק עַל שִׂפְתֵי הַמּוֹרֶה, וְנִתְבַּיְּשָׁה מְאֹד. הַפַּעַם נִתְפְּשָׂה בִּגְנֵבָתָהּ, עֵינֶיהָ נִמְלְאוּ דְמָעוֹת.

— בַּמֶּה הָיִית עֲסוּקָה, רִבְקָה? — שׁוֹאֵל אוֹתָהּ הַמּוֹרֶה.

וְהִיא מַחֲרִישָׁה, אֵינָהּ יְכוֹלָה לְגַלּוֹת לִפְנֵי הַמּוֹרֶה אֶת אֲשֶׁר בְּלִבָּהּ.

— הַפַּעַם אֲנִי סוֹלֵחַ לָךְ, רִבְקָה, כִּי יָדַעְתִּי אֶת שְׁקִידָתֵךְ תָּמִיד, וְעַתָּה שִׁמְעִי אֶת דְּבָרַי שֵׁנִית...

אֲבָל הַזְהָרָתוֹ לֹא הוֹעִילָה כְּלוּם. רַעְיוֹנוֹתֶיהָ נִפְזְרוּ עוֹד יוֹתֵר, וּבְכֹל אֲשֶׁר הִתְאַמְּצָה, לֹא יָכְלָה לְהַקְשִׁיב הֵיטֵב לְדִבְרֵי הַמּוֹרֶה.

הִיא חָשְׁבָה רַק אַחַת: מָתַי יִכְלוּ הַשִּׁעוּרִים וְהִיא תֵּצֵא לַחָפְשִׁי הַחוּצָה?

הָעֵת אָרְכָה לָהּ מְאֹד, רֶגַע — לְשָׁעָה, וְשָׁעָה — לְיוֹם נֶחְשְׁבוּ בְּעֵינֶיהָ.

— מָתַי, מָתַי אֶפָּטֵר לַסּוֹף?

בֵּינְתַיִם אָמְנָם צָלְחָה בְּיָדָהּ פַּעַם אַחַת לָצֵאת הַחוּצָה לִרְאוֹת אִם אֵינֶנּוּ עוֹד; אֲבָל הִיא שָׁבָה כִּלְעֻמַּת שֶׁיָּצְאָה, וְעַגְמַת נַפְשָׁהּ הָלְכָה וְגָדֵלָה.

לַסּוֹף כָּלוּ הַשִּׁעוּרִים, וְרִבְקָה, בְּטֶרֶם עוֹד הִסְפִּיקָה גַּם לַחֲבֹשׁ אֶת מִגְבַּעְתָּהּ לְרֹאשָׁהּ, כְּבָר עָמְדוּ רַגְלֶיהָ בָּרְחוֹב.

אַךְ מַה גָּדוֹל הָיָה צַעֲרָהּ, בִּרְאוֹתָהּ כִּי הַנַּעַר אֵינֶנּוּ... רְגָעִים אֲחָדִים עָמְדָה נֶגֶד הַמָּקוֹם שֶׁיָּשַׁב שָׁם אֶתְמוֹל וּבְתוּגָה עֲמֻקָּה הִבִּיטָה אֵלָיו, אַחֲרֵי כֵן עָבְרָה שָׁם פְּעָמִים אֲחָדוֹת הֵנָּה וָהֵנָּה, — אַךְ הַנַּעַר אֵינֶנּוּ!...

— הוּא לֹא יָבוֹא עוֹד... אָמְרָה לְנַפְשָׁהּ חֶרֶשׁ בְּיֵאוּשׁ, בְּמַשְׁשָׁהּ בְּכִיסָהּ אֶת פְּרוּטוֹת הַנְּחֹשֶׁת שֶׁהָיוּ שָׁם, וְלִבָּהּ מָלֵא כַּעַס וְגַם שִׂנְאָה לַפְּרוּטוֹת הָאֵלֶּה: „מַדּוּעַ לֹא הָיוּ אִתָּהּ אֶתְמוֹל?!..." שָׁוַע לִבָּהּ בְּקִרְבָּהּ בְּהִתְמַרְמְרוּת עֲצוּמָה וְתוּגָתָהּ הָלְכָה וְגָדֵלָה.

לָאַחֲרוֹנָה הִשְׁלִיכָה עוֹד מַבַּט־יָגוֹן אֶחָד אֶל הַמָּקוֹם הָרֵק הַהוּא, עֵינֶיהָ נִמְלְאוּ דְמָעוֹת, בְּלִבָּהּ חָשָׁה אֵיזֶה כְּאֵב, וְזוֹעֲפָה וַעֲצוּבָה עָזְבָה אֶת הַמָּקוֹם הַהוּא...

מִן הַיּוֹם הַהוּא שׁוֹמֶרֶת רִבְקָה אִתָּהּ תָּמִיד בְּכִיסָהּ פְּרוּטוֹת אֲחָדוֹת, וּבְפָגְשָׁהּ אֵיזֶה עָנִי הִיא נוֹתֶנֶת עַל יָדוֹ אֶת נִדְבָתָהּ, אַךְ פְּרוּטָה אַחַת הִיא מַשְׁאִירָה לָהּ תָּמִיד לְמִשְׁמֶרֶת. הִיא מְקַוָּה עוֹד לִפְגֹּשׁ אֶת הַנַּעַר הָאֻמְלָל הַהוּא, וּבְכָל פַּעַם שֶׁהִיא עוֹבֶרֶת אֶת הַמִּסְפָּעָה הַהִיא, עַל פְּנֵי הַמָּקוֹם שֶׁיָּשַׁב שָׁם, הִיא מִסְתַּכֶּלֶת רֶגַע, וְעֵינֶיהָ תּוֹעוֹת לְכָל רוּחַ, אוּלַי תִּרְאֵהוּ...

אֲבָל הַנַּעַר הַהוּא לֹא נִרְאָה עוֹד לְפָנֶיהָ אַף פַּעַם, כְּאִלּוּ צָלַל בְּמַיִם אַדִּירִים, אַךְ זִכָּרוֹן מַעֲצִיב הִשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּלֵב רִבְקָה לָנֶצַח...

מ. אֶרְלִיךְ.

הזמר.

(מתולדות בעלי החיים.)

מאת

פ. קרפנטיה.

הלילה ליל חרף, ואנחנו ישבנו כדרכנו סביב לשלחן העגל. האש אשר בערה בתנור הפיצה חם נעים בכל החדר. אבי העמיק בקריאתו בספר אשר לפניו ולא הרים עיניו אך לפעמים למען הביט אל הילדים היושבים על יד ימינו. נעמן הבכור, אשר היה כפוף על האטלס הגדול הפתוח לפניו על השלחן, העביר את אצבעו על פני קו אחד, בהטותו אותה פעם לימין ופעם לשמאל, מסע מדמה ממקום למקום. על הכסא אשר על ידו עמדה לה על ברכיה מרגלית הקטנה ממנו, ובהשענה על זרועותיה בשלחן הגבה ממנה, חפשה גם היא במפה שמות ערים ומדינות, ואוריאל הקטן עמד על ספסל נמוך, ויתבונן בעינים מפיקות השתוממות על הצבעים השונים, אשר מלאו את מפות האטלס, כעל ספר מלא תמונות יפות; ולפעמים העמיק גם הוא לחשב כיתר אחיו הגדולים ממנו; כי אמנם יש אשר גם מח קטן כמחו של אוריאל מלא מחשבות נעלמות, אשר לא נוכל לדעת מה הן, ודומית קדש — בחדר מלא ילדים, — שררה מסביב.

פתאם הפריע נעמן את הדומיה בקראו לאמר:

— אבל אמי מדוע כל השטח הזה רק ואין בו דבר?

ובדברו העביר את אצבעו סביב סביב על פני שטח אחד במפה, הוא השטח הגדול אשר באפריקה בתוך.

— יש טעם לדבר, בני, — ענתה האם, — וזה יען כי בכל השטח הזה, הנקרא בשם „סהרה”, אין דבר הראוי להרשם במפה; כי הוא מדבר גדול ושמם, אשר חלק ממנו מכסה סלעים וחלק מכסה חול, ואין שם לא הרים ולא נחלים, ולא ערים לשבת בהן, רק נקדות אחדות מגונות נראות פה ושם, לאות כי שם יש נאות אחדים.

— הגם מנגב לסהרה יש מדבר?

— זה לא ידוע בברור, בני, — שבה האם לענות, — כי כל חלק הארץ אשר באפריקה בתוך לא נודע עוד אל נכון. אמנם יש שם מדברות, אבל הם אינם משתרעים על כל פני השטח, כי פה ושם יש יערים וגם הרים גבהים במדה מספקת, ומהם יפכו נחלי-מים, אשר ירטיבו את האדמה והכשירו אותה להצמיח צמח. אבל מקום היערים האלה לא נודע עוד בדיוק. רק זאת נדע כי הארץ הזאת מלאה כושים פראים, העומדים לשטן על דרך התירים העוברים במקומות ההם, למען דעת אותם ואת כל הנמצא בהם אל נכון.

אמנם תירים אחדים אמיצי לב תרו זה לא כבר את הארצות המסכנות ההן, וגם כתבו על ספר את כל אשר ראו שם; את מראה המקומות הנהדרים את הצמחים, את תכונות התושבים, ואת בעלי החיים הנמצאים בהן, אבל כל הידיעות האלה אינן עוד ברורות ומאמתות במדה זו, שנוכל לרשם במפה בדיוק מחלט את מקום המדברות והיערים, וההרים, והנחלים.

— ומה בכך? וכי בשביל שאינם יודעים אל נכון את כל הנמצא בארצות ההן יעזבו את המקום פנוי במפה?

— כן, בני; כי טובה השתיקה מהדבור בלי ידיעה ברורה; ובכל זאת גלו התירים דברים גדולים ומועילים. ולפעמים עלו להם תגליותיהם במחיר חייהם, יען כי-כאשר אמרתי לכם כבר-מרבית התושבים שם, וביחוד תושבי הנגב המה פראים ואכזרים מאד. התירים האלה למדו אותנו לדעת, למשל, את מיני העצים הנמצאים ביערים ההם, והם; התמר למינהו, והנרגיל [1] למינהו והשטה [2] למינה, אשר יוציאו ממנה את הגומי

---

[1]) Kokosnusbaum.

[2]) Acacia.

הָעֲרָבִי, וְעַל יַד חֹפֵי הַיָּם, יֵשׁ גַּם עֲצֵי צֶמֶר־גֶּפֶן, וְעוֹד רַבִּים כָּאֵלֶּה.

בַּיְּעָרִים הָאֵלֶּה, וְכֵן בַּנְּחָלִים וּבַמִּדְבָּרוֹת אֲשֶׁר בְּכָל אֶרֶץ אַפְרִיקָה נִמְצָאִים בַּעֲלֵי חַיִּים שׁוֹנִים: הַגּוֹרִילִים, הַקּוֹפִים הַחֲזָקִים הָאֵלֶּה יָגוּרוּ בַּיְּעָרִים הָעֲבֻתִּים, וְהַדְּרָרוֹת[1] רַבּוֹת הַגְּוָנִים תִּשְׁכֹּנָּה עַל רָאשֵׁי הָעֵצִים הַגְּבֹהִים, וּבִסְבִיבוֹת הַיְּעָרִים נִפְגֹּשׁ אֶת בַּת־הַיַּעֲנָה, וְאֶת הַפִּיל, וְאֶת הַקַּרְנָף[2] וְאֶת הַפֶּרֶא[3] הַמְשֻׂרְטָט, אֲבָל הַחַיָּה הַמַּפְלִיאָה אוֹתָנוּ יוֹתֵר מִכֻּלָּן הִיא „הַזֶּמֶר".

זְמָרִים.

— הַזֶּמֶר לֹא מוּזָר לִי — קָרְאָה מַרְגָּלִית, — כִּי פְּעָמִים רַבּוֹת רָאִיתִי אֶת תְּמוּנָתוֹ בְּסֵפֶר־הַתְּמוּנוֹת אֲשֶׁר לִי.

— אֲבָל אֲנִי רְאִיתִיו חַי — קָרָא הָאָב מִמְּקוֹם מוֹשָׁבוֹ, זֶה שָׁנוֹת מִסְפָּר הָיִיתִי בְּמִקְרֶה בְּגַן הַחַיּוֹת אֲשֶׁר בְּעִיר פָּרִיז וְשָׁם רְאִיתִיו, בְּיוֹם שֶׁהֱבִיאוּ אוֹתוֹ מֵאֶרֶץ אַפְרִיקָה. וַעֲלֵיכֶם לָדַעַת, בָּנַי, כִּי כָּבֵד מְאֹד לְהָבִיא אֶת הַזֶּמֶר לְאֵירוֹפָּה הַקָּרָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא יְלִיד אֶרֶץ חַמָּה, וַהֲכָנָה מְיֻחֶדֶת דְּרוּשָׁה לָזֶה.

וְאֵת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינַי הִנְנִי לְסַפֵּר בְּאָזְנֵיכֶם וְאַתֶּם הַקְשִׁיבוּ וְשִׁמְעוּ:

[1] Papagai.
[2] Nashorn.
[3] Zebraesel.

גֹּבַהּ הַזֶּמֶר מֵחֲמִשָּׁה וְעַד שִׁשָּׁה מֶטֶר, בְּעֵרֶךְ, רַגְלָיו הַקְּדוּמוֹת אֲרֻכּוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵרַגְלָיו הָאֲחוֹרוֹת, כָּל גּוּפוֹ חֲוַרְוַר מָלֵא נְקֻדּוֹת צְהֻבּוֹת, בִּקְצֵה זְנָבוֹ יֵשׁ לוֹ קְוֻצַּת־שְׂעָרוֹת עָבָה, וּפַרְסוֹתָיו כְּפַרְסוֹת הַצְּבִי וְהַתַּיִשׁ־הַבָּר; כִּי כְּמוֹהֶם גַּם הוּא מַעֲלֶה גֵרָה וּמַפְרִיס פַּרְסָה. מַה שֶּׁהִפְלִיאַנִי יוֹתֵר הָיָה צַוָּארוֹ הֶאָרֹךְ מְאֹד, וְרֹאשׁוֹ הַקָּטָן בְּעֵרֶךְ אֶל צַוָּארוֹ; וּבְהִתְבּוֹנְנִי בְּרֹאשׁוֹ רָאִיתִי וְהִנֵּה שְׁתֵּי קַרְנַיִם קְצָרוֹת וְכַדּוּת[4] בּוֹ, הַמְּכֻסּוֹת עוֹר שָׂעִיר, אֲשֶׁר שָׁת עָלָיו הָדָר מוּזָר מְאֹד.

— אָכֵן בַּעַל חַי מוּזָר הוּא הַזֶּמֶר, — קָרָא נַעֲמָן.

— כֵּן, בְּנִי, הַזֶּמֶר נִרְאֶה לָנוּ כְּמוּזָר יַעַן כִּי לֹא הִסְכַּנּוּ לִרְאוֹת בִּמְקוֹמֵנוּ בַּעֲלֵי חַיִּים כָּמוֹהוּ, אֲבָל כָּל מִבְנֵה גּוּפוֹ מְכֻוָּן הוּא לִמְקוֹם מְגוּרוֹ וּלְאֹפֶן חַיָּיו שָׁם.

— אֲבָל סַפֵּרָה נָא לָנוּ אֶת אֹפֶן הַחַיִּים הָאֵלֶּה, וּבַמֶּה הוּא מִצְטַיֵּן מִיֶּתֶר בַּעֲלֵי הַחַיִּים?

— חַיָּיו פְּשׁוּטִים מְאֹד, כִּי הַזֶּמֶר בְּכָל גָּבְהוֹ וְגָדְלוֹ הוּא נוֹחַ וּבַעַל תְּכוּנוֹת טוֹבוֹת. אַךְ בְּדָבָר אֶחָד הוּא מִצְטַיֵּן: בְּדֶרֶךְ הַשָּׂגַת כַּלְכָּלָתוֹ; כִּי מְקוֹם מְגוּרוֹ הֲלֹא הַמִּדְבָּר, וְשָׁם הָעֵשֶׂב יְקַר הַמְּצִיאוּת; לֹא כֵן הַתְּמָרִים אֲשֶׁר מִסְפָּרָם רַב מְאֹד, וּבִהְיוֹת רַגְלֵי הַזֶּמֶר הַקְּדֻמוֹת גְּבֹהוֹת מְאֹד, וְצַוָּארוֹ אָרֹךְ בְּמִדָּה מַסְפֶּקֶת, לָכֵן יֵשׁ בְּיָדוֹ לְכַרְסֵם אֶת הָעֲנָפִים הָרַכִּים, אוֹ גַּם לֶאֱכֹל אֶת הַתְּמָרִים הַמְּתוּקִים בְּעוֹדָם עַל הָעֵץ.

— אַךְ מְאֻשָּׁר הוּא הַזֶּמֶר בְּגָדְלוֹ וְגָבְהוֹ — קָרְאָה מַרְגָּלִית.

— כִּדְבָרֵיךְ, בִּתִּי; אֲבָל יֵשׁ אֲשֶׁר הַגֹּבַהּ הַזֶּה וְהַגֹּדֶל הַזֶּה יִהְיוּ עָלָיו לְמַשָּׂא, וְזֶה בְּחֶפְצוֹ לִלְחֹךְ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִפְגֹּשׁ בְּדַרְכּוֹ, אוֹ בְּחֶפְצוֹ לִשְׁבֹּר צְמָאוֹ בְּמֵימֵי הַנַּחַל הָעֲמֻקִּים, אָז עָלָיו לְהַרְחִיב אֶת רַגְלָיו הַקְּדוּמוֹת וּלְכוֹפֵף, וְלָכֹף אֶת צַוָּארוֹ הָאָרֹךְ בְּאֹפֶן מוּזָר לְמַעַן הַגִּיעַ אֲלֵיהֶם.

— אִם כֵּן הַזֶּמֶר הוּא הַגָּדוֹל מִכָּל בַּעֲלֵי הַחַיִּים, הֲלֹא כֵן אָבִי? — קָרְאָה מַרְגָּלִית.

— בְּוַדַּאי, בִּתִּי; הַזֶּמֶר הוּא הַיּוֹתֵר גָּבֹהַּ בֵּינֵיהֶם, וְגַם הַפִּילִים הַנַּסִּים בְּגוּפָם מְאֹד לֹא יַגִּיעוּ אֵלָיו בְּקוֹמָתָם; וּבְכָל זֹאת לֹא מַבְהִיל הוּא כְּמוֹהֶם, לְהֶפֶךְ, הוּא נוֹחַ וְנָעִים, וְאֹהֵב לִחְיוֹת בְּשַׁלְוָה בְּחֶבְרַת אַרְבָּעָה אוֹ חֲמִשָּׁה מִבְּנֵי מִינוֹ.

הָאוֹיֵב הַיּוֹתֵר נוֹרָא לַזֶּמֶר הוּא הָאַרְיֵה. כַּאֲשֶׁר יַחְפֹּץ מֶלֶךְ הַיַּעַר הַזֶּה לְהִתְנַפֵּל עָלָיו, יָנוּס הַזֶּמֶר מִפָּנָיו בִּמְהִירוּת כָּל כַּךְ גְּדוֹלָה עַד כִּי אִי אֶפְשָׁר לָאַרְיֵה לְהַשִּׂיגוֹ; אַךְ אִם בְּמִקְרֶה הִצְלִיחַ לְתָפְשׂוֹ, וְעָמַד הַזֶּמֶר עַל נַפְשׁוֹ

[4] לֹא חַדּוֹת.

בִּגְבוּרָה נִפְלָאָה בְּהַכּוֹתוֹ אֶת אוֹיְבוֹ מַכּוֹת נֶאֱמָנוֹת בְּפַרְסוֹת רַגְלָיו הַקְּדוּמוֹת.

בְּלֶכֶת הַזֶּמֶר אֶת מַהֲלָכוֹ הַטִּבְעִי מִבְּלִי שֶׁיִּרְדְּפוּ אַחֲרָיו, יָרִים אֶת שְׁתֵּי רַגְלָיו הַקְּדוּמָה וְהָאֲחוֹרָה מֵאוֹתוֹ הַצַּד עַצְמוֹ בְּפַעַם אַחַת, וְעַל כֵּן הוּא מִתְנַהֵל בְּאֵיזוֹ מִין עַצְלוּת מוּזָרָה. אָמְנָם יֵשׁ אֲשֶׁר יַרְגִּילוּ בְּנֵי־הָאָדָם גַּם אֶת סוּסֵיהֶם לָלֶכֶת כָּכָה, אֲבָל יַעַן שֶׁהֲלִיכָה זוּ אֵצֶל הַסּוּסִים אֵינָהּ טִבְעִית, מְיַגַּעַת הִיא אוֹתָם מְאֹד; לֹא כֵן הַזֶּמֶר אֲשֶׁר מִתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ הִסְכִּין בָּהּ וַאֲשֶׁר הִיא מִתְאֶמֶת לְמִבְנֵה גוּפוֹ.

הֲלֹא אָמַרְתִּי לָכֶם פְּעָמִים רַבּוֹת, בָּנַי, כִּי בְּכָל חֵלֶק מֵחֶלְקֵי הָעוֹלָם, וּבְכָל אַקְלִים וְאַקְלִים, יֵשׁ מִינֵי בַּעֲלֵי חַיִּים הַנּוֹעָדִים מִתְּחִלַּת בְּרִיָּתָם לִחְיוֹת בָּהֶם, וְלֹא יִמָּצְאוּ בַּאֲרָצוֹת אֲחֵרוֹת; וְאַפְרִיקָה בְּיִחוּד מִצְטַיֶּנֶת בְּגֹבַהּ קוֹמָתָם שֶׁל בַּעֲלֵי הַחַיִּים אֲשֶׁר בָּהּ וּבִתְמוּנָתָם הַמְשֻׁנָּה, כְּמוֹ הַפִּילִים, וְהַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים, וְהַקַּרְנְפִים, וְהַבְּהֵמוֹת, וְעוֹד רַבִּים כָּאֵלֶּה. לָכֵן יֵשׁ אֲשֶׁר יְכַנּוּ בְּנֵי הָאָדָם אֶת אַפְרִיקָה בְּשֵׁם „אֶרֶץ הַבְּרִיּוֹת הַמְשֻׁנּוֹת", לֵאמֹר, אֶרֶץ אֲשֶׁר בָּהּ יִהְיוּ רֹב בַּעֲלֵי הַחַיִּים הַמְשֻׁנִּים בִּתְמוּנָתָם, בְּגַסּוּתָם וּבְאַכְזְרִיּוּתָם.

— אִם כֵּן, לֹא אֶרֶץ מְבֹרֶכֶת יְיָ הִיא הָאָרֶץ הַזֹּאת, — קָרָא דָּנִיֵּאל, — וּמִלְּבַד הָעֲרָבִים הַפְּרָאִים אֲשֶׁר נוֹלְדוּ וְהִסְכִּינוּ בָהּ, אֵינֶנִּי חוֹשֵׁב, כִּי אִישׁ בֶּן תַּרְבּוּת חָפֵץ לְהִשְׁתַּקֵּעַ בָּהּ; הֲלֹא כֵן אָבִי?

— שָׁגִיתָ, בְּנִי; — עָנָה הָאָב, — לְהֶפֶךְ, דַּוְקָא בְּנֵי הַתַּרְבּוּת וְאֵלֶּה אֲשֶׁר טָעֲמוּ אֶת טַעַם הַהַשְׂכָּלָה הַצְּרוּפָה אוֹהֲבִים לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּכָל מָקוֹם, אֲשֶׁר יוּכְלוּ לְהָבִיא שָׁם אֵיזוֹ תּוֹעֶלֶת, לְהַשִּׂיג אֵיזוֹ מַטָּרָה נַעֲלָה, אוֹ לְהָפִיץ אוֹר וְקִדְמָה, בְּדַעְתָּם כִּי יֵשׁ וְיֵשׁ בְּיַד הַדַּעַת וְהַהַשְׂכָּלָה הָאֲמִתִּית לְשַׁנּוֹת לְטוֹב אֶת מַצַּב אֵיזוֹ אֶרֶץ שֶׁתִּהְיֶה, מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה. וְלָכֵן אֲקַוֶּה, כִּי גַּם אַתֶּם, בָּנַי, תֵּלְכוּ בְּגָדְלְכֶם בְּעִקְּבוֹת הָאֲנָשִׁים הַנַּעֲלִים הַמּוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם לְטוֹבַת הָאֱנוֹשׁוּת, וְהִשְׁתַּדַּלְתֶּם לְהָבִיא עֵזֶר וָיֶשַׁע, הַשְׂכָּלָה וְאוֹר בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר יִדָּרֵשׁוּ. כִּי הֲלֹא רַק לְזֹאת נוֹצַר הָאָדָם; לַעֲשׂוֹת אַךְ טוֹב וָחֶסֶד כָּל הַיָּמִים.

תִּרְגּוּם יוֹסֵף מִיוּהָס.

מַחֲנֵה אהלים שֶׁל הַהוֹדִים הַפְּרָאִים בַּאֲמֵרִיקָה הַצְּפוֹנִית.

בֶּן־הַמֶּלֶךְ וְהַחַיָּט.

(אַגָּדָה עַרְבִית).

(סוף).

וְהִנֵּה הַמְנַגְּנִים נָתְנוּ בְּשִׁיר קוֹלָם לְאוֹת, כִּי הַמֶּלֶךְ בָּא. וְדַלְתוֹת הַהֵיכָל נִפְתָּחוּ, וְהַמֶּלֶךְ הַיָּשִׁישׁ בְּלִוְיַת מוּסְטָפָה נִגְּשׁוּ יַחְדָּו אֶל הַמַּלְכָּה הַזְּקֵנָה, וְהַמֶּלֶךְ בְּרִגְשׁוֹת נַפְשׁוֹ קָרָא: „רְאִי נָא, רַעְיָתִי! הִנֵּה בְּנֵךְ, וּמַה יָּפֶה הוּא וּמַה נֶּחְמָד מַרְאֵהוּ!“ וְהַמַּלְכָּה הוֹשִׁיטָה יָדֶיהָ לְהַבְּקֵהוּ בְּאַהֲבָה. אַךְ פִּתְאוֹם כְּמוֹ נֶהְדְּפָה אָחוֹר בְּיַד נֶעְלָמָה וַתֶּאֱסֹף יָדֶיהָ וַתִּקְרָא: „לֹא, לֹא בְּנִי הוּא זֶה—הָהּ, אֱלֹהַּ!“ וַתִּפֹּל אַרְצָה וַתִּתְעַלָּף. הַמֶּלֶךְ וְכָל הַשָּׂרִים נִבְהֲלוּ נֶחְפְּזוּ כְּרֶגַע. אַךְ הַמֶּלֶךְ אָמַר: „אֵין זֹאת כִּי אִם מֵרֹב שִׂמְחָתָהּ הִסְתַּתְּרָה בִינָתָהּ וַתִּתְעַלָּף. וַיַּבְהִילוּ אֶת הָרוֹפְאִים לְהָשִׁיב רוּחָהּ אֵלֶיהָ, אָז שָׁבוּ כָּל הָעָם לְבָתֵּיהֶם, וְגַם מוּסְטָפָה סָר אֶל חֶדְרוֹ אֲשֶׁר בְּאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ.

כַּאֲשֶׁר שָׁבָה הַמַּלְכָּה לִמְנוּחָתָהּ, אָמַר אֵלֶיהָ הַמֶּלֶךְ: „מַה זֹּאת עָשִׂית? מַדּוּעַ הִשְׁבַּתְּ אֶת מְשׂוֹשִׂי?“

— וּמָה אֶעֱשֶׂה? —עָנְתָה הַמַּלְכָּה— אַתָּה לֹא תֵדַע לֵב אֵם. הַנִּיחָה לִי יָמִים אֲחָדִים וְאָז אוּלַי אֵדַע אֶת אֲשֶׁר עָלַי לַעֲשׂוֹת.

וְהַמַּלְכָּה שָׁאֲלָה אֶת הַשָּׁלִישׁ הַקָּרוֹב אֵלֶיהָ לֵאמֹר: „הַגִּידָה נָּא לִי, אֵיכָה הָיָה הַדָּבָר; הֵן אַתָּה הָיִיתָ שָׁם בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה. אַל תְּעַלֵּם מִמֶּנִּי דָּבָר“.

וְהַשָּׂר הִגִּיד לָהּ אֶת כָּל הַקּוֹרוֹת לְמִן הָרֶגַע אֲשֶׁר הוֹפִיעַ מוּסְטָפָה וְגַם עַל דְּבַר בּוֹא הַמְשֻׁגָּע וּדְבָרָיו. הַכֹּל סִפֵּר לַמַּלְכָּה. וַיְהִי כְּשָׁמְעָהּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתְּבַקֵּשׁ אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, כִּי יָבִיאוּ אֵלֶיהָ אֶת הָעֶלֶם הַמְשֻׁגָּע, כִּי חֲפֵצָה הִיא לִרְאוֹתוֹ. וְהַמֶּלֶךְ עָשָׂה אֶת בַּקָּשָׁתָהּ וּבְלִוְיַת שְׁנֵי שׁוֹמְרֵי בֵּית הַחוֹלִים הוּבָא אֶל חֲדַר הַמַּלְכָּה. אוּלָם מַחֲזֶה קוֹרֵעַ לֵב קָרָה פִּתְאֹם. כִּי הַמַּלְכָּה וְגַם הָעֶלֶם שְׁנֵיהֶם נִרְעֲשׁוּ פִּתְאוֹם. הִיא צָעֲקָה: „הָהּ, אֱלֹהַּ! לִבִּי אוֹמֵר לִי, כִּי זֶה הוּא בְּנִי“. וְהוּא גַם הוּא נָפַל עַל צַוָּארָהּ וַיְחַבְּקֶנָּה וַיֹּאמֶר: „הָהּ, אִמִּי, אִמִּי, אַל תַּעַזְבִינִי! כִּי בָא אִישׁ נוֹכֵל לִגְזֹל אוֹתָךְ מִמֶּנִּי“. אָכֵן הַמֶּלֶךְ וְכָל הָעוֹמְדִים מִהֲרוּ לְהָנִיא אֶת אַבּוּ־בַּכַּר מִגֶּשֶׁת אֶל הַמַּלְכָּה. וְהַשּׁוֹטְרִים הִבְהִילוּ אוֹתוֹ לַהֲבִיאוֹ אֶל מְקוֹמוֹ. וְהַמֶּלֶךְ אָמַר: אָנָּא רַעְיָתִי, שׁוּבִי לִמְנוּחָתֵךְ; כִּי הִנֵּה גָבַר בָּךְ כֹּחַ הַדִּמְיוֹן יוֹתֵר מִדַּי וַעֲצַבַּיִךְ הַנִּרְעָשִׁים יַרְאוּ לָךְ הַדְּבָרִים בְּאֹפֶן מוּזָר“. וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתֹּאמֶר בְּלִבָּהּ, אוּלַי כֵּנִים דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ וְרִפְיוֹן עֲצַבַּי יוֹלִיכֵנִי שׁוֹלָל. וְאִשָּׁה חֲכָמָה אַחַת הָיְתָה בְּתֵימָן, אֲשֶׁר רַבִּים שָׁאֲלוּ עֵצָה מִפִּיהָ וְהִיא הָיְתָה מִבָּאֵי בֵּית הַמַּלְכָּה. וַתִּשְׁלַח הַמַּלְכָּה וַתִּקְרָא לָהּ וַתַּגֶּד לָהּ כְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַחֲכָמָה, כִּי עָלֶיהָ לָדַעַת כָּל פְּרָטֵי הַדְּבָרִים בְּעֵת הַפְּגִישָׁה. וַתִּקְרָא הַמַּלְכָּה לְשַׂר אֶחָד מֵרוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, אִישׁ חָכָם וְנָבוֹן, וַיְסַפֵּר בְּאָזְנֵיהֶן אֶת כָּל קוֹרוֹת הַפְּגִישָׁה; וְהָאִשָּׁה הַחֲכָמָה הִקְשִׁיבָה רַב קָשֶׁב, וְאַחֲרֵי כַּלּוֹתוֹ לְסַפֵּר יָצָא מֵאֵת פְּנֵיהֶן, וַתַּגֵּד הָאִשָּׁה הַחֲכָמָה אֶל הַמַּלְכָּה לֵאמֹר: „גְּבִרְתִּי, הֲלֹא שָׁמַעַתְּ, כִּי אָמַר בְּעֵת רְאוֹתוֹ אֶת הַמְשֻׁגָּע בְּבוֹאוֹ, כִּי חַיָּט הוּא; וּמִי זֶה לֹא יֵדַע, כִּי „כָּל הַפּוֹסֵל—בְּמוּמוֹ פּוֹסֵל“. עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יָעֲצָה לַמַּלְכָּה עֵצָה טוֹבָה אֲשֶׁר מָצְאָה חֵן בְּעֵינֶיהָ מְאֹד.

בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי אָמְרָה הַמַּלְכָּה אֶל הַמֶּלֶךְ: „אִישִׁי הֵן יוֹדֵעַ אַתָּה כִּי אִשָּׁה קְשַׁת רוּחַ אָנֹכִי, וְסָלַחְתָּ לִי. יָדַעְתִּי, כִּי יִדְאַב לִבְּךָ הַטּוֹב לִרְאוֹת אוֹתִי כְּמִתְנַכֵּרָה לִבְנֵנוּ, אֲשֶׁר יְחַלְּנוּ לוֹ זֶה כַּמָּה. אַךְ מָה אוּכַל לַעֲשׂוֹת? וְלִבִּי לֹא יֵדַע מָנוֹחַ. וְעַתָּה אַחַת אֶשְׁאַל מִמְּךָ אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ. וְעַתָּה עֲשֵׂה נָא לְמַעֲנִי אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, אַף אִם יִהְיֶה כְּמוֹ זָר בְּעֵינֶיךָ. יִתֵּן נָא לִשְׁנֵי הַנְּעָרִים אֲרִיג מֶשִׁי, וְעָשׂוּ לִי מְעִיל; וְהָיָה הָעֶלֶם, אֲשֶׁר יֵיטִיב לַעֲשׂוֹתוֹ, הוּא בְּנִי. וּבָזֶה אַרְגִּיעַ אֶת רוּחִי הַסּוֹעֵר. וְאַתָּה מַלֵּא נָא רְצוֹנִי אַךְ הַפָּעַם.

וְהַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יָדַע, כִּי אִשְׁתּוֹ הִיא חַכְמַת לֵב, מִלֵּא הַפַּעַם אֶת בַּקָּשָׁתָהּ לְמָרוֹת רְצוֹנוֹ.

לְיוֹם הַמָּחֳרָת קָרָא הַמֶּלֶךְ לְמוּסְטָפָה וַיֹּאמֶר: „בְּנִי, הִנֵּה זָקְנָה אִמְּךָ וְהִיא נִרְעֶשֶׁת וְנִדְהֶמֶת; לָכֵן אַל יִפָּלֵא הַדָּבָר בְּעֵינֶיךָ. הִנֵּה הִיא רוֹצָה לִבְחֹן אֶתְכֶם וְלָדַעַת מִי מִכֶּם הוּא בְּנָהּ, וְזֹאת בַּקָּשָׁתָהּ, כִּי תַעֲשׂוּ לָהּ שְׁנֵיכֶם מְעִילֵי מֶשִׁי; וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יֵיטִיב לַעֲשׂוֹתוֹ, הוּא בְנָהּ; כִּי כֵן נִגְלוּ אֵלֶיהָ הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה. וְעַתָּה בְּנִי, מַה תֹּאמַר עַל זֶה?"

אוּלָם מוּסְטָפָה קָרָא בְּשִׂמְחָה: „הֶאָח אָבִי! אַל יִפֹּל לִבֶּךָ. יְיָ יִהְיֶה בְּעֶזְרִי וִישַׁלֵּם חֶפְצִי, אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה לָהּ כָּל חֶפְצָהּ".

וּמוּסְטָפָה שָׁכַח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֵּר אָז בְּעֵת פְּגִישָׁתוֹ. וַיִּתְּנוּ לִשְׁנֵיהֶם אֲרִיג מֶשִׁי, מַחַט, מִסְפָּרַיִם וְכָל הַכֵּלִים הַנְּחוּצִים, וַיִּתְּנוּ לְאִישׁ אִישׁ, חֶדֶר מְיֻחָד וַיָּשִׂימוּ לָהֶם, מוֹעֵד לֵאמֹר: „בְּעוֹד שִׁבְעָה יָמִים וְהָיָה הַמְּעִיל שָׁלֵם. וַאֲשֶׁר יֵיטִיב לַעֲשׂוֹת אֶת הַמְּעִיל הוּא הַבֵּן". אָמְנָם מְאֹד הִתְפַּלֵּא אַבּוּ־בַּכְּר עַל הַדָּבָר הַזֶּה, אַךְ בַּיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים כְּבָר הִסְכִּין לְהַבִּיט בִּמְנוּחָה עַל כָּל הַמִּקְרִים, מִבְּלִי חֵקֶר וּמִבְּלִי דַבֵּר דָּבָר, כִּי כֵן לִמְּדוּ אוֹתוֹ בְּבֵית הַמְשֻׁגָּעִים. וַיֵּשֶׁב שִׁבְעָה יָמִים בַּחֶדֶר וַיְנַסֶּה לִגְזֹר וְלִתְפֹּר, וְלֹא עָלְתָה בְיָדוֹ. אַךְ מוּסְטָפָה הֵכִין אֶת הַמְּעִיל לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת.

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נִפְתְּחוּ דַּלְתוֹת הַחֲדָרִים. וַיֵּצֵא מוּסְטָפָה עָלֵז וְשָׂמֵחַ וּבְיָדוֹ הַמְּעִיל מַגְהֵץ וְטוֹב וְנֶחְמָד לְמַרְאֶה. וַיֵּלֶךְ בְּגָאוֹן וַיִּגַּשׁ אֶל הַמַּלְכָּה וַיֹּאמַר: „רְאִי נָא, אִמִּי, הִנֵּה הַמְּעִיל. וְהָיָה זֶה לְאוֹת, כִּי הַצֶּדֶק אִתִּי, כִּי יְיָ הָיָה בְּעֶזְרִי וַיְלַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹתוֹ מַעֲשֵׂה אָמָן. קָחִיהוּ נָא וּרְאִי כִּי אֵין כָּמֹהוּ, וְיָדַעַתְּ לְהַכִּירֵנִי וּלְאָהֳבֵנִי, כִּי בִנְךָ אָנִי".

וְאַבּוּ־בַּכְּר יָצָא מֵחֶדְרוֹ סַר וְזָעֵף וּבְיָדוֹ גְּזָרֵי מֶשִׁי קְרוּעִים. וַיַּשְׁלִיכֵם אַרְצָה וַיֹּאמֶר: „הֵן לִמְּדוּ אוֹתִי לְשׁוֹן וָסֵפֶר, חָכְמָה וָדַעַת, וְלַעֲרֹךְ מַעֲרָכָה בַּקְּרָב; אַךְ לִתְפֹּר לֹא לִמְּדוּנִי. יְהִי מָה וַאֲנִי לֹא יָדַעְתִּי לִתְפֹּר מְעִילִים.

אָז קָמָה הַמַּלְכָּה מִמְּקוֹמָהּ וַתְּאַמֵּץ אֶת אַבּוּ־בַּכְּר אֶל לִבָּהּ וַתֹּאמַר: „בְּנִי, בְּנִי יַקִּירִי!" וְאֶל הַמֶּלֶךְ אָמְרָה: הַפַּעַם תִּרְאֶה מִי הוּא הַחַיָּט וּמִי הוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ. וְעַתָּה יֵאָמְנוּ נָא דְבָרַי".

הַפַּעַם נִכְנְסוּ הַדְּבָרִים אֶל לֵב הַמֶּלֶךְ, וּפְנֵי מוּסְטָפָה אָדְמוּ מִבּוּשָׁה! אַךְ הִתְאַפֵּק וַיַּעַן בְּעֹז לֵאמֹר: „יְיָ הָיָה בְּעֶזְרִי וְאֵין בִּי כָל עָוֶל".

וְהַמֶּלֶךְ אָמַר: „לֹא כְּבִין רֶגַע יֵחָרֵץ דָּבָר כָּבֵד כָּזֶה. יָשׁוּב נָא אִישׁ אִישׁ אֶל מְקוֹמוֹ, עַד יֵחָקֵר הַדָּבָר הֵיטֵב.

וְחֹרֶשׁ מֵצַל הָיָה לֹא הַרְחֵק מֵעִיר הַבִּירָה וּבוֹ הַר גָּבֹהַּ, וְתַחַת הָהָר מְעָרָה. וְשָׁמְרוּ הַשּׁוֹמְרִים אֶת מְבוֹא הַמְּעָרָה וְלֹא נָתְנוּ לְאִישׁ לָבוֹא בָהּ בִּלְתִּי אִם לַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ. כִּי קָדוֹשׁ נִסְתָּר שָׁכַן שָׁם בַּמְּעָרָה וְעוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת. וְהָיָה כָּל הַדָּבָר הַקָּשֶׁה אֲשֶׁר יִקְשֶׁה לַמֶּלֶךְ, אוֹ אִם רָעָה נִשְׁקְפָה אֶל מַמְלַכְתּוֹ, וּבָא אֶל הַמְּעָרָה וְהִתְפַּלֵּל שָׁם; וְאָז יִגָּלֶה אֵלָיו הַקָּדוֹשׁ וְהִגִּיד לוֹ אֵת אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה. וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמוֹרוֹ וַיֵּלֶךְ עַד מְקוֹם הַמְּעָרָה. וַיָּבֹא בָהּ וַיִּשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי יְיָ, כִּי יוֹרֵהוּ אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלֶךְ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה וְלָדַעַת בְּמִי לִבְחֹר.

פִּתְאֹם הוֹפִיעַ אוֹר גָּדוֹל בַּמְּעָרָה וַיֵּרָא אֵלָיו כְּמוֹ בֶעָנָן תְּמוּנַת אִישׁ שֵׂיבָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו: „שָׁלוּחַ אָנֹכִי אֵלֶיךָ לְהַגִּיד לְךָ, כִּי תִקַּח פֹּה מֵאֲרוֹן הַבַּרְזֶל שְׁתֵּי תֵיבוֹת קְטַנּוֹת, וְעַל פִּיהֶן תֵּדַע מִי הוּא בִנְךָ וּמִי הוּא הַנּוֹכֵל". וַיִּגַּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶל הַקִּיר וַיּוֹצֵא מֵאֲרוֹן הַבַּרְזֶל שְׁתֵּי תֵיבוֹת יָפוֹת. וְהַמַּרְאֶה נֶעְלַם מֵעֵינָיו וּבַמְּעָרָה הָיָה עוֹד פַּעַם חֹשֶׁךְ. בְּצֵאת הַמֶּלֶךְ מִן הַמְּעָרָה רָאָה, וְהִנֵּה עַל פְּנֵי הַתֵּיבוֹת מְשֻׁבָּצוֹת בְּאַבְנֵי חֵן עַל הָאַחַת הַמִּלִּים: „עֹשֶׁר וְהַצְלָחָה" וְעַל הַשֵּׁנִית: „כָּבוֹד וּתְהִלָּה". וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ אֶל הֵיכָלוֹ וַיִּתֵּן צַו לַעֲשׂוֹת מִשְׁתֶּה בְּעוֹד שְׁלֹשָׁה יָמִים. וַיָּבֹאוּ שָׂרִים רַבִּים וְרַבֵּי הַמְּדִינָה וְכָל הַפַּחוֹת וְהַסְּגָנִים אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ. בָּאוּלָם הַגָּדוֹל עָרְכוּ שֻׁלְחָנוֹת, וְכָל הַנֶּאֱסָפִים יָשְׁבוּ אִישׁ אִישׁ עַל מְקוֹמוֹ; וּבְאֶמְצַע הָאוּלָם עָמַד שֻׁלְחָן קָטָן וְעָלָיו פְּרוּשָׂה מַפָּה, וְאִישׁ לֹא יָדַע אֶת אֲשֶׁר תַּחְתֶּיהָ. בְּתוֹךְ הַמִּשְׁתֶּה קָרָא הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר: „עֲבָדַי הַנֶּאֱמָנִים. שִׁמְעוּ אֵלַי וְיִשְׁמַע אֲלֵיכֶם אֱלֹהִים! הִנֵּה שָׁמַעְתִּי רַבִּים אוֹמְרִים, כִּי אֵין נְכוֹנָה כְּפִי בְּנִי, וְהֵמָּה מְרַנְּנִים אַחֲרָיו; גַּם אִשְׁתִּי הַמַּלְכָּה אֵין לִבָּהּ אֵלָיו. וְלָכֵן, לְמַעַן יֵדַע כָּל הָעָם, כִּי זֶה הוּא בְּנִי יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר, הִנֵּה תִּרְאוּ הַפַּעַם נִפְלָאוֹת יְיָ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה עִמָּנוּ. הָבָה, בְּנִי מַחֲמַדִּי; גְּשָׁה נָא אֶל הַשֻּׁלְחָן הַקָּטָן הָעוֹמֵד בְּתוֹךְ הָאוּלָם וְגַלֵּה אֶת הַמַּפָּה, וְרָאִיתָ שָׁם שְׁתֵּי תֵיבוֹת, וּבָחַרְתָּ לְּךָ אַחַת מֵהֶן; וְגַם אַתָּה, פְּלוֹנִי אַלְמוֹנִי, עֲשֵׂה כֵן. מַהֵר וּקְרַב אֶל הַשֻּׁלְחָן, וְאָז נֵדַע אֶת מִי הָאֱמֶת".

וַיִּגַּשׁ מוּסְטָפָה אֶל הַשֻּׁלְחָן, וְכָל הָעָם עוֹמְדִים עַל רַגְלֵיהֶם וּמְיַחֲלִים לִרְאוֹת אֵת אֲשֶׁר יִהְיֶה. וּמוּסְטָפָה שָׂם עֵינָיו בִּשְׁתֵּי הַתֵּבוֹת וַיִּקְרָא אֶת הַכָּתוּב עֲלֵיהֶן וַיֹּאמֶר: „מַה טּוֹבוּ הָעֹשֶׁר וְהַהַצְלָחָה, בָּם יֵלֵךְ אִישׁ לָבֶטַח דַּרְכּוֹ וְלֹא יִכָּשֵׁל. מִי יִתֵּן וְתַעֲמֹד גַּם הַפַּעַם הַהַצְלָחָה לִימִינִי וְאָז לֹא אֵדַע רַע כָּל הַיָּמִים. אֲנִי בּוֹחֵר בְּעֹשֶׁר וְהַצְלָחָה.

וְאַבּוּ־בַּכְּר גַּם הוּא נִגַּשׁ שְׁחוֹחַ וַעֲצוּב רוּחַ. וַיַּבֵּט גַּם הוּא עַל שְׁתֵּי הַתֵּבוֹת וַיֹּאמֶר: „מָה אֻמְלַל הָאִישׁ, אֲשֶׁר גָּלָה כָּבוֹד מִמֶּנּוּ וְטוֹב הַמָּוֶת מֵחַיֵּי בוּז וּשְׁמֹעַ חֶרְפַּת נָבָל כָּל הַיּוֹם. בּוֹחֵר אָנֹכִי בְּכָבוֹד וּתְהִלָּה". וְהַמֶּלֶךְ אָמַר: יִקַּח נָא אִישׁ אִישׁ מִכֶּם בְּיָדוֹ אֶת תֵּבָתוֹ". וַיְהִי בְּקַחְתָּם, וְהִנֵּה זֶה פֶּלֶא, כִּי עַד הֵנָּה לֹא יָכוֹל אִישׁ לְפִתְחָן, וְעַתָּה נִפְתְּחוּ מֵאֲלֵיהֶן. וְהִנֵּה בְּתֵבַת אַבּוּ־בַּכְּר נִמְצְאָה עֲטֶרֶת זָהָב קְטַנָּה, שַׁרְבִיט זָהָב קָטָן וּרְבִיד זָהָב. וּמֵרֶגַע לְרֶגַע גָּדְלוּ, עַד אֲשֶׁר הָיוּ בְּמִדַּת אִישׁ. וּבְתֵבַת מוּסְטָפָה נִמְצְאוּ

מספרים של זהב קטנים, מחט זהב ובה חוט. למראה הדברים האלה השתוממו כל הקהל ויריעו קול תרועה גדולה: הידד, יחי בן המלך! והמלכה נגשה אל אבו־בכר ותחבקהו ותשק לו, וגם המלך עשה כן, ויבקש ממנו סליחה. ויושיבו אותו לימין המלך ומוסטפה נכלם מאד ויורד לארץ ראשו. והמלך קם בקצפו עליו ויקרא. „בן מות אתה בליעל!“ ומוסטפה ידע, כי כלתה אליו הרעה מאת המלך. וילט פניו בידיו ויבך. ויקם אבו־בכר ויגש אל אביו ויאמר: „אנא, אבי, סלה נא לפשע האיש הזה. זכר לו את החסד, אשר עשה עמדי, כאשר לקח ממני את המגלה ואת החרב, ואנכי ישן אז. והוא הלא הנקל היה לו לרצחני נפש למען לא יבלע לו כהיום הזה. והוא חמל עלי ולא שפך דם נקי. כי על כן תהיה לו נפשו לשלל. חלילה לך אבי מהמית איש ביום הזה, היום אשר בו מצאתי את אבי ואת אמי ואתם—את בנכם והיה לנו היום לשמחה“.

וייטבו הדברים מאד בעיני המלך וגם בעיני כל העם ויאמר המלך אל מוסטפה: „ראה, בליעל, הנה זה בני, אשר אתה היית בעוכריו, מבקש רחמים עליך. ולמענו אעשה הדבר הזה ולא אמיתך, אך דע לך, כי בארצי אין לך מקום עוד. מהר וקח לך אחד הסוסים וגם צידה לדרך ולך לך מזה, אל תוסף עוד ראות פני“.

ביום ההוא גרש מוסטפה מעיר הבירה ויהי נע ונד בארץ.

והמלך הזקן הרון מת, ויספדו לו כל העם. וישב אבו־בכר בנו על כסאו תחתיו, ויעש משפט וצדקה בארץ וינהל את המדינה בצדק ובמישרים. וגם עם כל מלכי הארצות עשה שלום ויהי שלום לו מסביב; וינחל כבוד ותהלה גם מעמו וגם מכל עמי הארצות אשר מסביב. ויארך ימים על ממלכתו מאד ויגוע בשיבה טובה ובשם טוב.

תרגום ישראל ליפסקי.

מן במדבר. — הפרופיסור שינפבלד מעיר ינה (גרמניה) מספר, כי בלכתו למסעיו בחצי האי סיני, הוא מדבר סיני הנזכר בתורה, ראה שם מעין מן. אחרי ליל־לבנה בהיר מוצאים שם תחת השיחים הנמוכים הצומחים שם גרגרים עגלים קטנים ומראיהם כתם־בהיר. הבדואים הערבים שוכני המדבר מלקטים אותם בכלי פח ומוכרים אותם לתירים העוברים שם. לדעת הפרופיסור אין הגרגרים האלה מין פרי, כמו שחשבו החכמים לפנים, כי אם מיץ קפוא הנוטף מן השיחים. במדבר סיני צומחים הרבה שיחים ויש מקומות שהם צומחים יחד ומראיהם כחורשות קטנות. על העצים האלה יש מין זבובים קטנים במספר רב מאד. הזבובים האלה נושכים ובוקעים את הקלפה הדקה של הענפים הרכים ואז נוטף מהם עסים הדומה במראהו לדבש וגם בטעמו המתוק דומה הוא כמעט לדבש. העסים הזה נוטף ונופל על הארץ ונקפא ומכל טפה יהיה גרגיר עגל כתם בהיר.

הגרגיר הזה נוטף מן השיחים שלשה חדשים רצופים מחדש תמוז בערך עד סוף אלול. ביום ממעט העסים לנטף מבלילה; ביחוד מרבה העסים לנטף בלילות שהלבנה מאירה. הגרגרים האלה מתוקים ונעימים מאד לחך, אבל אינם נמצאים הרבה. הערבים אוספים אותם מכל מדבר סיני במשך כל השנה מששה עד שבעה צנטרים.

טרף לנשר. — בכפר אחד הקרוב לעיר אינברשין אשר בשוטלנדיה נעלמה ילדה בת שנתים מבית אבותיה. אביה עבד בשדה ואמה היתה בבית. הילדה יצאה רגע ונעלמה פתאם — ואיננה! ימים אחדים חפשו את האובדת ולא מצאוה. לסוף מצא אחד הציידים את גוית הילדה בקרבת קן נשרים. עיניה נקרו וכל גופה נקרע.

חברת מפיצת כתבי הקדש. — בשנת 1903 הפיצה חברת „מפיצת כתבי הקדש“ (היא חברה נוצרית באנגליה) את כתבי הקדש בכל העולם במספר ששה מליונים נוסחאות (אכסמפלרים) וכל אלה בתרגומים לשלש מאות וששים ושבע לשונות. בארץ רוסיה לבדה הפיצה כשש מאות אלף נוסחה.

מטר יתושים. — בעיר מדריד (בירת ספרד) היה בעת האחרונה מחזה יקר עד מאד: בחצי היום כסה השמש בעננה שחורה, אבל זו לא היתה עננת גשם, כי אם ענן של אלפי מליונים

יתושים. והענגה החיה הזאת ירדה מטה מטה ותשכן על העיר, והיתושים עקצו בלי חמלה את כל נפש חיה אשר פגשו על דרכן. כעבר רגעים מספר התעופפו היתושים ויעלמו מן העין ולא נשאר מהם גם אחד.

העתקת עיר ממקום למקום. — באמריקה יקרה לעתים קרובות שמעתיקים בית גדול בעל דיוטות רבות ממקום למקום ולפעמים גם רחוק מאד. בשנה שעברה העתיקו בעיר אחת בית תפלה גדול ורם למקום אחר. החלטה כזאת החליטה פקידות העיר הלוסטון אשר במדינת טקסס. העיר הזאת בנויה בעמק שפל מאד ואקלימה מזיק לבריאות, ועל כן החליטו להעתיק את העיר, מבתי חומותיה הגבהים עם יסודותיהם ועד גני הטיול ומסלות הברזל, בקצור — כל העיר הגדולה למקום אחר, יותר גבה שאוירו טוב ומבריא. וכבר נוסדה חברה להוציא את הרעיון הזה לפעלות.

אכן אין קצה לחריצות האמריקנים.

מלחמת שור האצטדין. — העתון הצרפתי Figaro מספר על דבר מחזה נפלא אשר ערכו הספרדים ביום הולדת המלכה שלהם. המחזה ההוא נפלא גם בעבור זה, יען כי כפשע היה בינו ובין המות להרבה נפשות אדם. העיר עדויה פאר, האויר טוב מאד, העם מתאסף בהמון, לראות בהאבק שור מגזע שורי אנדלוזיה עם הנמר-המלך מבנגליה והוא בן עשר שנים במבחר כחו וגבורתו. מאז הבקר היתה במת המחזה מלאה אנשים עד אפס מקום. מספר הרואים במחזה היה לכל הפחות לחמשה עשר אלף. פה ושם נראו בגדי צבעונין ובכלם מרגשת התרגשות רבה. ההכנה למראה מלחמת הדמים תעורר תגרה ותבלבל את ראש ההמון יותר ויותר. החם הגדול מרבה גם הוא את ההתרגשות בקרב הקהל הגדול הזה.

מביאים כלובים. אחד, והוא הכלוב הראשי אשר באמצע הזירה, ואחריו עוד שנים המכילים בקרבם שני האויבים. עוד רגע אחד והם נצבים איש מול רעהו על במה מקפת גדר, היא הכלוב הנועד למערכות המלחמה.

אז נשמע נהם כפיר וגעית פר. ברגע הראשון יעמד הנמר בלי נוע כמתחבא בקרן זוית ואף ברב עמל מזעזעים אותו ממקום מחבואו. לסוף מתנפל הפר על אויבו ואז יתיצב הנמר קוממיות והמלחמה החלה בשצף קצף נורא מאד. פעמים אחדות התדפקו החיות בכל כבד גופן אל שבכת הכלוב וטלטלוה בחזקה עד אשר חשב הכלוב להשבר, לחרדת המון הנאספים. רבים חפצים לצאת ולעזב את המחזה אך ההמון הגדול חומה להם סביב. ואז החלת מהומה ומבוכה והשוטרים לא עצרו כח להשיב את הסדרים אל מכונם. כי היה להם להשגיח גם אל החיות ולעמד הכן ברובים ממלאים לירות אליהם אם תשבר שבכת הכלוב מכבד משא החיות ודפיקותיהם אל קירותיו — דבר הקרוב לודי. והמלחמה נמשכה. שתי החיות פצועות ולפי הנראה ינחל הפר את הנצחון. פתאם נשמע קול צעקה במחנה וכל קהל הרואים נבהלים נסוגים אחור כי נשברה שבכת הכלוב וגם השור גם הנמר יצאו מן הזירה, והבהלה גדלה עוד יותר לקול יריית קני רובה. השוטרים ירו וימיתו את הנמר. ורבים מן הרואים ירו איש באחיו באקדחו, כי כלם נדחקו וימהרו להמלט על נפשם, כל אחד חפץ להקדים את חבירו והדחק גדול מאד, ותרב המבוכה ותגדל המבוסה עד אשר אין להביע באמר ודברים. בין הנמלטים נמצאו כמה פצועים מגאלים בדם, נשמעו אנחות, קולות-פחד וחרפות, הפר עמד כנגדם על מקומו בלי כל תנועה, עיניו תועות אנה ואנה מרב מבוכה ועיפות, הנמר נהרג וכמו רוח שגעון נכנס בקהל הנאספים, ורבים מתנפלים על נבלת החיה ולוקחים עמם לזכרון קרעי עור ושער מגאלים בדם.

מספר הפצועים רב. איש אחד נהרג בתוך המהומה ועוד אחד ממשפחת זקן העיר נפצע בבטנו בכדור קנה רובה. עורכי החזיון עתידים לתן את הדין.

התמונה הקטנה שבכל העולם. — זה לא כבר צייר צייר פלמנדי אחד תמונה, הקטנה בתבניתה מכל התמונות שבעולם. בתמונה זו רואים טחנה, הטחן עולה על מדרגת הטחנה ונושא שק תבואה על שכמו; לפני הטחנה עומד סוס אסור בעגלה, ומרחוק רואים על הדרך חבורות אכרים אחדות העומדים ומסיחים יחד במנוחה, וכל הציור הזה מצויר על צד אחד של גרגיר חטה. את התמונה הזאת רואים רק בעזרת זכוכית מגדלת.

שליח אנגלי – נשיא שבט אוכלי אדם. — כידוע שולחים האנגלים שליחים אל מקומות השבטים הפראים עובדי האלילים להפיץ בקרבם תורת האמונה הנוצרית. ואחד השליחים האלה, ברומילוף שמו, נשלח אל האי פינדזי. לפני אחת עשרה שנה נסע ברומילוף לגוינאה החדשה. כעבר שש שנים לשבתו שם חלה הראש הזקן של השבט הפפואסי. ה"רפואות" שנתנו לו בני השבט לא הועילו לחולה מאומה והראש הזקן נטה למות. אז הציע אחד הפראים שישלחו לקרא לשליח האנגלי, כי השליחים ההולכים לאיים רחוקים יודעים את חכמת הרפואה. ברומילוף בא והצליח לרפא את הראש ממחלתו. אז הציע ראש השבט לפני השליח האנגלי לבא בברית שבטו ואז יכניסהו לחברה נסתרה אחת שלחבריה יש זכיות גדולות. וההצעה הזאת מצאה חן בעיני השליח האנגלי ויהי לאחד מבני השבט הפפואסי ויכתב בכתב החברה הנסתרה. והנה לא כבר מת ראש השבט הזקן, ומי שהיה שליח נבחר לראש תחתיו. והפפואסים הם אנשים שחורים ופראים מאד, ולא רבים עוד הימים שהיו אוכלים בשר אדם. בשר איש ארפי מתק לחכם הרבה יתר מבשר אחד השחורים בן שבטם. לו נפל אז השליח הזה בידם, כי עתה התענגו על בשרו ועתה נבחר להיות להם לראש.

מחיי הערים הגדולות. — עיר העולם הגדולה פריש, אינה עצלה כלל, והיא משכימה לקום משנת הלילה. בשמנה שעות בבקר פתוחים כבר כל החניות והמחסנים (מחסן—Magazin) אפילו ברחובות היותר גדולים ויפים. בשבע בבקר מתחילים מחסני הפרות והירקות לשלח את סחורתם לקוניהם. בשעה זו נמשכות לארך הרחובות עגלות מלאות ירקות ופרי אדמה שונים: תפוחי אדמה, כרוב, גזר (מאהרען) סלק (ראטהע ריבע) ועוד מיני פרות שונים: שקדים, אפרסקים וכל מיני גרגרים שונים. בפריש מרבים

בִּיחוּד לֶאֱכוֹל פֵּרוֹת וִירָקוֹת. אִישׁ זָר הַבָּא בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה לְפָּרִישׁ מִשְׁתּוֹמֵם לְמַרְאֵה צִבּוּרֵי הַפֵּרוֹת וְהַיְרָקוֹת הָרַבִּים הַמּוּבָלוֹת בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר עַל פְּנֵי רְחוֹבוֹת הָעִיר הַזֹּאת.

אַחֲרֵי כֵן תַּתְחִיל הַמְּהוּמָה הַגְּדוֹלָה סָבִיב מוֹכְרוֹת הָעִתּוֹנִים (בְּפָּרִישׁ עוֹסְקוֹת בִּמְכִירַת עִתּוֹנִים אַךְ נָשִׁים) לִפְנֵי כָּל חֲנוּת הָעוֹמֶדֶת בְּפִנַּת שְׁנֵי רְחוֹבוֹת תְּלוּלִים צִבּוּרִים גְּדוֹלִים שֶׁל עִתּוֹנִים שׁוֹנִים וּמִסָּבִיב לָהֶם אֲנָשִׁים קוֹנִים. בְּפָּרִישׁ אֵין מִן הַמִּנְהָג לַחְתֹּם עַל הָעִתּוֹנִים בַּמַּעֲרָכוֹת, דָּבָר שֶׁרַק מְעַטִּים עוֹשִׂים זֹאת, וְהָרֹב הַגָּדוֹל קוֹנֶה לוֹ בְּכָל יוֹם עִתּוֹן אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם מִמּוֹכְרוֹת הָעִתּוֹנִים בָּרְחוֹב.

בְּיוֹתֵר גָּדוֹל הַשָּׁאוֹן וְהָרַעַשׁ בִּסְבִיבוֹת בָּתֵּי הַמַּאֲפֶה; הַנָּשִׁים הַמְשָׁרְתוֹת שֶׁל אוֹתָהּ שְׁכוּנָה עוֹשׂוֹת כִּמְעַט מָצוֹר עַל בֵּית הַמַּאֲפֶה. כָּל אַחַת נִדְחֶקֶת לָבֹא פְּנִימָה לִקְנוֹת לָהּ לֶחֶם וְעֻגּוֹת לְכָל הַיּוֹם. עוֹזְרִים וְסוֹפְרִים בְּבָתֵּי מִסְחָר, פְּקִידִים וְעוֹד רַבִּים מִמִּפְלָגוֹת אֲחֵרוֹת רָצִים אֶל בָּתֵּי הַקַּהֲוָה הַזּוֹלִים לֶאֱכֹל אֲרֻחַת הַבֹּקֶר. אֵצֶל כָּל פִּנּוֹת הַבָּתִּים עוֹמְדִים נְעָרִים מְנַקֵּי נְעָלִים, וְלִפְנֵי כָל אֶחָד מֵהֶם עוֹמֵד שְׁרַפְרַף קָטָן, אֲשֶׁר יָשִׂימוּ עָלָיו הָאֲדוֹנִים אֶת רַגְלֵיהֶם וּמְנַקֵּה־הַנְּעָלִים עוֹבֵר בְּמִבְרַשְׁתּוֹ עַל הַנְּעָלִים הַמְאֻבָּקוֹת וּלְעִתִּים קְרוֹבוֹת גַּם קְרוּעוֹת וּטְלוּאוֹת בַּחֲרִיצוּת רַבָּה לְמַעַן שִׂים לָהֶן בָּרָק.

נוֹשְׂאֵי מִכְתָּבִים בְּיַלְקוּטֵיהֶם הַמְלֵאִים, סוֹחֲרִים בִּבְגָדִים יְשָׁנִים, רוֹכְלִים, מוֹכְרֵי פְּרָחִים וְעוֹפוֹת מְשׁוֹטְטִים בָּרְחוֹבוֹת אָנֶה וָאָנָה, וְעוֹד מְעַט וּפְקִידִים גְּבֹהִים בְּבִגְדֵי הַשְּׂרָד הַיָּפִים עֲלֵיהֶם נוֹסְעִים אוֹ הוֹלְכִים בָּרֶגֶל אֶל לִשְׁכוֹתֵיהֶם, עֲשִׁירִים רוֹכְבִים לְטַיֵּל אֶל הַיַּעַר הַבּוּלֹנִי וּבִשְׁאָר הַמְּקוֹמוֹת הַיָּפִים אֲשֶׁר בִּסְבִיבוֹת פָּרִישׁ.

בְּתֵשַׁע שָׁעוֹת בַּבֹּקֶר סוֹעֲרִים כְּבָר הַחַיִּים הַפָּרִישִׁים בְּכָל שְׁאוֹנָם וְהֶמוֹנָם הַגָּדוֹל כַּנָּהָר סַמְבַּטְיוֹן: פָּרִישׁ קָמָה מִשְּׁנָתָהּ.

הַכְתָּרַת מֶלֶךְ סֶרְבִּיָה. — פֶּטֶר מֶלֶךְ סֶרְבִּיָה חָגַג בַּיָּמִים הָאֵלֶּה אֶת חַג הַהַכְתָּרָה שֶׁלּוֹ. אוֹמְרִים כִּי זֶה כְּבָר הִתְאַוָּה הַמֶּלֶךְ לָחֹג אֶת הֶחָג הַגָּדוֹל הַזֶּה וְלֹא יָכֹל, יַעַן כִּי — פָּשׁוּט מְאֹד — לֹא הָיָה לוֹ כֶסֶף לַעֲשׂוֹת לוֹ עֲטָרָה יְקָרָה, וְהוּא חָפֵץ דַּוְקָא בַּעֲטָרָה מְשֻׁבֶּצֶת אַבְנִים יְקָרוֹת אֲמִתִּיּוֹת, דָּבָר הָעוֹלֶה בְּכֶסֶף רָב. הָעִתּוֹנִים מוֹדִיעִים כִּי לַאֲחָדִים מִמּוֹשְׁלֵי אֵירוֹפָּה, יֵשׁ רַק עֲטָרוֹת שֶׁל כֶּסֶף מְצֻפּוֹת זָהָב וּמְשֻׁבָּצוֹת בְּאַבְנֵי חֵן מְזֻיָּפוֹת, בְּגַרְגְּרֵי גָבִישׁ וּבְמַרְגָּלִיּוֹת זוֹלוֹת, וּבְכָל זֹאת לֹא בוֹשׁוּ בָהּ מַלְכֵי אַנְגְּלִיָּה הָעֲשִׁירִים עַתָּה. בִּכְלָל לֹא יָשִׂימוּ עוֹד לֵב בְּיוֹתֵר לָעֲטָרָה. בַּעֲלוֹת וִילְהֶמִינָה מַלְכַּת הוֹלַנְדִּיָּה עַל כִּסֵּא הַמְּלוּכָה לֹא שָׂמָה כְּלָל אֶת הָעֲטָרָה עַל רֹאשָׁהּ, אַךְ הָעֲטָרָה הָיְתָה מֻנַּחַת עַל שֻׁלְחָן שֶׁעָמַד לִפְנֵי הַכִּסֵּא. אָסְקַר מֶלֶךְ שְׁוֶדְיָה הוּא הָאֶחָד בְּכָל מַלְכֵי אֵירוֹפָּה הַנּוֹשֵׂא כֶּתֶר הַמְּלוּכָה עַל רֹאשׁוֹ בְּפָתְחוֹ אֶת יְשִׁיבַת בֵּית הַנִּבְחָרִים (פַּרְלָמֶנְט).

אֶדְוָארְד הַשְּׁבִיעִי מֶלֶךְ אַנְגְּלִיָּה בְּבוֹאוֹ לִפְתֹּחַ אֶת יְשִׁיבוֹת הַפַּרְלָמֶנְט מְבִיאִים שָׁם אֶת עֲטֶרֶת הַמְּלוּכָה בְּרֹב פְּאֵר וְהָדָר אַךְ עַל רֹאשׁוֹ לֹא יְשִׂימֻהָ.

לְפָנִים הָיָה מִנְהָג בְּחַצְרוֹת מַלְכֵי אֵירוֹפָּה, כִּי בְּמוֹת הַמֶּלֶךְ יָשִׂימוּ עִמּוֹ בַּקֶּבֶר אֶת עֲטַרְתּוֹ וְגַם אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב, אֲשֶׁר סֵמֶל הַמְּלוּכָה עָלָיו. וְאוּלָם בֶּאֱמֶת הִנִּיחוּ בַּקֶּבֶר עֲטֶרֶת וְשַׁרְבִיט עֲשׂוּיִים נְחֹשֶׁת וּמְצֻפִּים בְּזָהָב וְהָעֲטָרָה וְהַשַּׁרְבִיט הָאֲמִתִּיִּים הָיוּ לִירֻשָּׁה לְיוֹרֵשׁ הָעֶצֶר שֶׁהָיוּ מוֹסְרִים אוֹתָם לַזָּהָב לְשַׁנּוֹתָם וּלְיַפּוֹתָם.

פִּתְגָּמִים.

א.

עֲדֵי עַד
חֲיֵה וּלְמַד!

ב

הַבְּצִי דַעַת
סָרִים לְמִשְׁמַעַת.

ג.

חֲבֵרוֹת וּפְצָעִים
מֵחֲבֵרִים רָעִים.

ד.

כְּלִית הָעֲבוֹדָה
צֵא וּרְקֹדָה!

ה.

שְׁמַע מֵחָכָם תּוֹכָחוֹת
וְאַל מִכְּסִיל תִּשְׁבָּחוֹת.

ו.

לַשֶּׁקֶר אֵין רַגְלַיִם,
לָכֵן יִנָּשֵׂא עַל שְׂפָתַיִם.

ז.

הַגֵּד מִי יְדִידְךָ?
וּמִי אַתָּה אַגִּידְךָ.

ח.

דַּע אֶת עֶרְכְּךָ,
וְהָלַכְתָּ לָבֶטַח דַּרְכְּךָ.

ט.

אַל תֹּאמַר: אֵין בְּאוֹנִי!
אֱמֹר: אֵין בִּרְצוֹנִי!

ה. זִסְקִינְד.

לאחי ולאחיותי קוראי ה„עולם קטן" שלום וברכה!

בן עיר קטנה אנכי. ולמותר לי לספר לפניכם, חברי האהובים, כי לא למדתי עוד הרבה, כי מי מכם לא שמע את שמע העירות עם מנהגיהן המשונים? כן, לא למדתי עוד הרבה כי מלחמה היתה בעירנו, אף כי רחוקה היא מן „המורח הרחוק", מלחמה גדולה וחזקה היתה, כי אף כי דם לא נשפך: המלמדים עשו מלחמה עם המורים. והורי התמימים, אשר לא חפצו גם לדעת עם מי הצדק, לא נתנוני ללכת אל בית הספר העברי אשר שם אינם מדברים יהודית, כמו שמדברים בעיר, ולומדים את החומש הקצר ובין כה וכה ואנכי נשארתי מחוץ לבית הספר זמן רב. עד כי לאחרונה הכירו כמעט כולם את תועלתו הרבה והמלחמה שקטה מעט; אז נכנסתי עם עוד תלמידים לבית הספר, וזה כשנתים אשר אנחנו לומדים ומדברים עברית, וכבר אדע לדבר ולכתוב כל מה שיעלה על רעיוני, ועל כן אביע את תודתי הרבה מעמקי לבבי למורי הנעלה אשר לא חשך כל עמל להורותני ולהשכילני.

ברגשי כבוד ובברכת ציון

סוכובוליה פלך גרודנה — טוביה קליפה

בן שלש עשרה.

לאחינו ולאחיותינו קוראי ה„עולם קטן" שלום וברכה!

השמועה הרעה הפתאומית „הרצל איננו" הלמה אותנו כהלום רעם. תכף כאשר הגיעה הידיעה הנוראה למורנו עמד משמים על מקומו פניו הלבינו כשיד, ואנחנו סגרנו — בפקודת המורה — את ספרינו, ונשב כפופי ראש, ולא דברנו דבר זה עם זה, כי גדול הכאב עד למאד. וכעבור שעה — שעת אבל — לקח המורה את תמונת המנוח, וישימנה על הקיר אצל „מפת ארץ ישראל" ויקיפנה בארג שחור, ויבאר לנו את גודל האבדה שאבדנו; מלבד אשר שמענו עד הנה את תכונת הגבור הזה, אשר הקדיש את רוחו ונפשו לטובת עמנו האמלל — הוסיף עוד מורנו לבאר לנו את גודל האבדה בפרוטרוט, ועיני רבים זלגו דמעות חמות. גדול האסון ונורא האסון לכל היתומים, לאבותינו הגדולים, ולנו הקטנים! אנחנו יסדנו בבית ספרנו קופה בשם „זכרון הרצל": כל תלמיד ותלמיד יתן להקפה מדי שבוע ושבוע כשתי אגורות, את הכסף נשלח על ידי ה„עולם-קטן" לאוצר הלאומי, לזכר נשמת המנוח נ"ע, החביב לנו, ונבקש מכל אחינו ואחיותינו קוראי העולם הקטן שיעשו גם הם כמונו.

ברגשי צער ואבל ובברכת ציון:

יהושע זאב חרדום.	חיים חורדין.
דוב זגדל.	יעקב פרבר.
יעקב דוד שולמן.	נחמיה נורקין.
ממחלקה השלישית	ממחלקה השניה

תלמידי „ביה"ס יהודי" האלוי (פ. מינסק).

לאחי ולאחיותי קוראי „עולם קטן" שלום!

אסון גדול קרה את עירנו. בקיץ העבר פרצה אש מבית אכר הסמוך לבתי היהודים, והרוח אשר החל לנשב בעת ההיא בחזקה השליך את האש על הבתים הקרובים, ומשם התפשט בכל קצות העיר, וכל השתדלות המכבים לא הועילה. כל אשר הוציאו מהבתים ומהחנויות נשרף בחוץ. נשרפו שלשת בתהמ"ד, אשר הצטינו ביפים והוד תפארתם. הנזק נגע רק באחב"י.

רע ומר מאד גורל תושבי עירנו, כי נשארו בעירום ובחסר כל, והם לנים תחת כפת השמים. ואחב"י, רחמנים בני רחמנים, מהרו לשלוח מהערים אשר מסביב לחם ומזון, להשביע את נפשות האמללים הנועים בר"עב. ועזרה בצרה נחוצה מאד.

אבל, אחי ואחיותי, זה לא עיקר מכתבי, כי כבר הודיעו זאת בעתונים עיקר מכתבי זה להודיעכם על דבר מצב נערי עירנו, אשר השפל ע"י האסון הנ"ל: זה כשנה שנוסדה בעירנו אגדה בשם „שפה ברורה" שמטרתה לחיות את השפה העברית בפי הילדים כשפה מדברת, ולמען הוציא את הדבר הזה לפועל יסדה בית מקרא עברי, אשר אליו מתאספים חברי האגודה ביום ו' ובש"ק ולפעמים בכל ימי השבוע, וקוראים ספרי „תושיה" ו„עולם קטן" והירחון „הנעורים" ועתונים גדולים. וכל חבר משלם מדי חדש בחדשו עשר אגורות ולכן רכשנו כבר ספרים הרבה ונתרגל לדבר עברית, ברחוב ובבית.

עתה נשרף בית המקרא וכל ספריו וישארו כל חברי האגודה בלי מזון רוחני. אשר אין אני אוכל לתאר את מצב נערי עירנו המשוטטים בחוצות מבלי היות להם מה למקרא.

ברגשי כבוד ובברכת ציון.

יוסף ולודו.

איסקורוסט (פלך וואהלין).

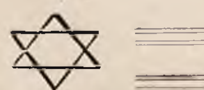

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.

העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.

כתבת ה„עולם הקטן", „הפדגוג", ו„הנעורים":

Издательство „Тушія", Отдѣленіе „Оламъ Катанъ", Варшава.

Verlag „Tuschijah", Abtheilung „Olam Katan", Warschau.

הוצאת „תושיה“.

א) אוצר הלמוד העברי

חֻבר ע"י י. גרזובסקי וש. ל. גורדון.

לשכה ראשונה: מכינה א'. להוראת הדבור העברי לפני התחלת הקריאה עם **ציורים** מאת הצ"ר ג. טשורני וטעמי־זמרה מאת בנסמן ומ. חפץ.

למען הסיר מלמוד השפה העברית, וביחוד בראשית הקריאה את המבנִיות דרוש, כי בטרם שיתחיל הילד ללמור את הצד הטכני — הקריאה והכתיבה — של השפה – יקנה דעת חומר השפה בעצמה, את הדבור. בית הספר העברי למתחילים, או גן־הילדים, צריך לשים בפי הילד את השפה העברית, שתהיה לו שפת־האם של בית הספר, באופן שלפני התחלת הקריאה יהיה לילד אוצר הגון של מלים, אשר יספיק לו לכל צרכיו ומושגיו, אוצר אשר לא ימעט ולא ידל משפת אמו האמתית, ואחר יתחיל המורה להורות את הקריאה והכתיבה, למוד אשר ימצא בו ענין וענג, ועל כן יקנה לו על נקלה. ומכיון שהדבור קודם לקריאה דרוש שבטרם שיתחיל הילד לקרא, ידבר עברית, כ-ובן, במדה שאפשר לדרוש מילד מתחיל; אבל הדבור העברי צריך שיהיה שגור כפיו, וזהו דבר הדורש שמוש לא פחות משלשה ועד ארבעה חדשים.

והספר הראשון ל„אוצר הלמוד העברי" (הוא הספר הגדול העתיד לצאת לשכות, לשכות, סדורות וערוכות בסדר מודרג ובשטה מסוימת ועל פי תכנית מסודרת לכל הלמודים העברים בבית העברי), שהוא המכינה א' ללשכה הראשונה, ערוך ומכוון לתכלית זאת: להוראת ראשית הדבור העברי לילדים מתחילים בבית ובבית הספר. המכינה נחלקת לשבעים שעורים, שאפשר לעבור עליהם עם החזרה והשנון בארבעה חדשים. בשעורים האלה ערוכות שיחות המורה עם הילדים בסדר טוב והדרגה דיקנית המתאימם אל המטרה. נושאי השיחות הם הציורים הבאים בתוך כל שעור ושעור, ציורים המעניינים את הילדים במראם ובתכנם, וגם כל הדברים הסובבים את הילדים.

השיחות ערוכות לרוח הילדים באותו הסדר, באותה ההדרגה ובאותו הסגנון הדרושים להוראת ראשית הדבור העברי. בשעורים הראשונים באים משפטים קצרים ומקוטעים, בשעורים המאוחרים קצת באות שיחות יותר ארוכות, ובשעורים האחרונים באים גם ספורי־ילדים קטנים.

בתוך השיחות נשלבו שירים קטנים הצריכים להיות מושרים בפי הילדים עפ"י טעמי הזמרה הבאים בסוף הספר. תכן השירים האלה הוא ברובו ספורי ילדותי; בהם ידובר על פעולות אברי הילדים ואברי החיות והעופות, בהם גם ספורים קטנים מחיי הילדים, ממשחקיהם ומיחסם אל חיות הבית, או מחיי החיות והעופות ביחסם זה לזה; באלה האחרונים יבאו ציורים המתארים את תכן „השיר". ויש בהם שירים אחדים מחיי בית הספר, גם שירי משחק ושירי ילדים סתם. אבל הצד השוה בכל ה„שירים" האלה, שכולם כתובים בשפה היותר קלה, היכלה להיות מובעת לאותם הפעוטות שבעדם נכתבו.

וכמו שתוכן השירים ושפתם הם ילדותיים כן חברו להם נעימות יפות ועליזות הקלות להיות מושרות בפי הקטנים.

בשעורים האחרונים נסדרו גם משחקים אחדים בשיר ובפרוזה.

השעורים האלה ערוכים בעד המורים; ובכ"ז זאת מצאנו לטוב לנקד ולסמנם גם בסמני המלעיל, למען אשר ישמרו המורים לבטא את המלים בנקודם הראוי ובנגינתן הנכונה. בשולי העמודים הערות והארות למורה לסמן לו את מקום הציורים שידובר עליהם בכל שיחה, וגם להורות למורים חסרי הנסיון את הדרך אשר ילכו בה בהוראתם ובשיחתם עם הילדים.

הספר הזה נועד אפוא למורים, והציורים צריכים להיות גם נגד עיניהם, למען אשר יוכלו לדבר עם הילדים על כל פרטיהם. אבל לילדים אין צורך, כמובן ב„פנים" של הספר, ועל כן נסדרו הציורים **בספר מיוחד**, כמבואר למטה.

מהירו 1 רובל, פארטא 12 ק'.

ב) אוצר ציורים.

הספר הזה נועד לתלמידים להוראת הדבור העברי ע"פ השטה הטבעית

ערוך ע"י הנ"ל.

בספר הזה נאספו יותר ממאה ועשרים ציורים, הם הציורים הבאים בספר „אוצר הלמוד העברי", אך בלי טקסט, ורק בשולי העמודים רשומים שמות הציורים ותכנם. הציורים האלה יהיו לעיני הילדים בשעה שהמורה ישוחח עמהם על אדותם, ושמעי הילדים והתרגלו גם הם בדבור עד היות הדבור העברי שגור בפיהם. ושמות הציורים ותכנם יהיו לתועלת גם להורים העברים, לחנך על פיהם את הילדים בבית **בשעשועים של למוד**, להחיות את השפה העברית בפיהם.

הספר נדפס על ניר משובח ובצבעים יפים ובהדור מצוין מאד. ☞ מחירו 50 ק', פארטא 8 ק'.

ג) המזמר הקטן

קובץ שירים לילדים קטנים עם **ציורים**.

ערוך ע"י הנ"ל.

בקובץ הזה נאספו שירי הילדים הבאים ב„אוצר הלמוד העברי", הצריכים להיות מושרים בפי הילדים. הקובץ הזה נועד למורים להרגיל על פיהם את הילדים לשיר את השירים הללו על פה, וגם לתלמידים היודעים כבר קרוא עברית. לכל שיר ושיר יש ציור יפה ומלבב המתאים לתכנו (הציורים הם מעשי ידי הצ"ר ג. טשורני.

הספר נדפס ג"כ על ניר משובח ובצבעים יפים ובהדור מצוין מאד. מחירו 20 ק', פארטא 4 ק'.

ד) טעמי זמרה

לקובץ „המזמר הקטן". המחברת הזאת מכילה נעימות יפות, קלות ועליזות לשיר על פיהם את שירי „המזמר הקטן".

הנגינות הן מעשי ידי המזמרים **מ. בנסמן ומ. חפץ.**

מחירו 30 ק', פארטא 4 ק'.

יצא לאור במהדורה שניה

תולדות עם ישראל

מראשית ימיו עד היום הזה

ערוך למען נערי בני ישראל על ידי

אלכסנדר זיסקינד רבינוביץ.

עם שאלות לתלמידים, לוח הזמנים ורשימת שמות האנשים והמקומות עפ״י סדר א״ב בסוף כל חלק ועם מלון עברי־רוסי־אשכנזי לכל הספר בסופו.

חלק ראשון. מראשית ימי העם עד חרבן בית שני.

ספר ראשון: מראשית ימי העם עד גלות בבל. תכן: א] דבר אל הקוראים. ב] מראשית ימי העם עד שמואל הנביא. ג] מלוכת שאול. ד] מלוכת דוד. ה] מלוכת שלמה. ו] רחבעם־ירבעם. ז] אחרית ממלכת אפרים. ח] ממלכת יהודה. ט] ירמיהו וחרבן ירושלים. י] גלות בבל.

ספר שני: מן העליה מבבל עד עמוד ממלכת יהודה ברשות עצמה. תכן: א] העליה מבבל. ב] עזרא הסופר. ג] נחמיה. ד] כנסת הגדולה. ה] אלכסנדר מוקדון. ו] בית תלמי. ז] תחת ממשלת מלכי סוריה. ח] החשמונאים. ט] יונתן ושמעון. י] היהודים במצרים.

ספר שלישי: מזמן יוחנן הורקנוס עד חרבן בית שני. תכן: א] יוחנן הורקנוס. ב] אלכסנדר ינאי ושלומית אלכסנדרה. ג] האחים הורקנוס ואריסתבול. ד] הורדוס ואנטיגנוס. ה] מלכות הורדוס. ו] הלל ושמאי. ז] ארכילס. היהודים בארצות אחרות. ח] אגריפס הראשון. ט] אגריפס השני והמרד. י] אחרית המרד. חרבן ירושלים. יא] התורה והמוסר.

חלק שני. מחרבן הבית השני עד מות הרמב״ם.

ספר רביעי: מחרבן הבית השני עד התימת התלמוד. תכן א] רבי יוחנן בן זכאי. ב] רבן גמליאל דיבנה. ג] מרד בר־כוכבא. ד] הדור השני לו אים. ה] הדור האחרון לתנאים. ו] הדור הראשו לאמוראים. ז] אמוראי בבל. ח] האגדה. ט] בראשית ממשלת הנוצרית.

ספר חמישי: זמן רבנן סבוראי והגאונים. תכן: א] ימי רבנן סבוראי. ב] היהודים בערב. ג] הגאונים וראשי הגולה ד] הפיטנים—האנוסים בספרד. ה] הנסתרות ומשיחי השקר. ו] התנגדות הקראים. ז] המבארים הטבעיים והמקבלים. ח] רב סעדיה גאון. ט] ממלכת הכוזרים. י] היהודים בצרפת ואשכנז.

ספר ששי: מזמן רבי חסדאי אבן שפרוט עד מות הרמב״ם. תכן: א] רבי חסדאי אבן שפרוט. ב] ריבות המדקדקים הרבנים. ג] רבי שמואל הנגיד ודורו. ד] רבי יוסף הנגיד. ה] הרב רש״י ו] רבי יהודה הלוי. ז] רבי אברהם אבן עזרא. ח] הרמב״ם, מתנגדיו ומעריציו. ט] היד־החזקה. י] דרכי הרמב״ם ומדותיו.

חלק שלישי. מימי מסעי הצלב, עד זמן התעוררות התנועה הציונית החדשה.

ספר שביעי: מימי מסעי הצלב עד יציאת היהודים מאנגליה. תכן: א] מסעי הצלב — בעלי התוספות. ב] עלילות הדם—הר״י הזקן. ג] בצרפת הדרומית ובאיטליה. ד] היהודים בבבל (עיריק) ה] ממשלת רומא הקתולית. ו] הריב בין שונאי הפילוסופיה ואוהביה ז] וכוח הרמב״ן עם המומר פבלו. ח] בדור הרשב״א. ט] הרא״ש.

ספר שמיני: מימי רבי מאיר מרוטנבורג עד גלות היהודים מספרד ופורטוגל. תכן: א] היהודים באשכנז. ב] המגפה השחורה. ג] המצב הרוחני של יהודי אשכנז. ד] היהודים באיטליה ובצרפת. ה] היהודים בספרד. ו] צמיחת הקבלה. ז] בני הרא״ש ותלמידיהם. ח] הבוגדים והוכוחים. ט] איזבלה ופרדיננד. י] גלות ספרד.

ספר תשיעי: מאחרי הגרוש בספרד עד צמיחת החסידות. תכן: א] גולי ספרד בארצות תוגרמה. ב] דוד הראובני ושלמה מולכו. ג] יואן ריכלין. ד] תקוני לותר. ה] אוריאל אקוסטה וברוך שפינוזה ו] היהודים בפולין. ז] גזרת ת״ח. ח] שבתי צבי וכתתו. ט] ההזיה בפולין. י] רבי משה חיים לוצאטו. יא] החסידות.

ספר עשירי: מתקופת מנדלזון עד זמן התעוררות התנועה הציונית החדשה. תכן: א] הפלוסוף מנדלזון. ב] ההשכלה וקרבת העמים. ג] שלמה מימון. ד] השכלת היהודים באוסטריה. ה] שמואל דוד לוצטו. ו] מתקני הדת. ז] משה לצרום ורות אשתו. ח] פרדיננד לסל וברתולד אוערבך. ט] השרים כרמיה, מונטיפיורי, וברון די הירש. י] חלוצי ההשכלד ברוסיה. יא] הלאומיות בעמים ובישראל. יב] חבת ציון.

מחיר חלק ראשון 50 ק׳, מבירך 65 ק׳ בלי משלה.
מחיר חלק שני 55 ק׳, מכ׳ 70 ק׳, בלי משלוח.
מחיר חלק שלישי 95 ק׳, מכ׳ 1,10 רובל ק׳ בלי משלוח.

האדריסה:

Издательство „ТУШІЯ,“ Варшава. | Verlag „Tuschijah“, Warschau.

בע״ם: נובוליפקי 7 מעון 9.

ה„עולם קטן" לשנת תרס"ה, שנה רביעית.

הורים ומורים! הנה מלאו שלש שנים ל„עולם קטן" העתון היחיד והמיוחד לילדים העברים. במשך העת הזאת השתדלנו בכל יכלתנו ולא השכנו עמל ויגיעה גם פזרנו סכומי כסף גדולים להיטיבו, לפארו ולשכללו בתכנו, בסגנונו ובמראהו החיצוני, למען אשר יתאים לתעודתו: להיות למזון רוחני טוב ומועיל ועם זה נעים קל ונוח לעכול לקוראיו הקטנים.

ואולם אם עלה בידינו במדה ידיעה לשפר את עתוננו ולהכשירו לנפש קוראיו הרכים לא יכלנו עד כה לסדר את משלח ה„עולם קטן" באופן שיקבלוהו הקוראים בזמנו. ובכדי להסיר גם את הקלקלה הזאת החלטנו לעשות שנוי בהוצאות ה„עולם קטן", והוא כי תחת שיצא עד כה מדי שבוע בשבוע, יצא משנת התרס"ה פעמים בחדש **בתבנית גליון כפול** באופן שחמר הקריאה שבו לא ימעט מאשר עד כה. ולעומת זאת יכול נוכל מעתה להוציא כל גליון וגליון בעתו ובדיוק ולהמציאו לקוראינו בזמן קבוע.

אך דבר שאין צריך לאמר הוא, כי רחוקים אנו מהסתפק בתקון החיצוני הזה. כי עוד הוסיף נוסיף לשכלל את ה„עולם קטן", בתתנו בו ספורים מלבבים, אגדות מלאות יופי וחן ושירים נעימים, מצוינים בסגנונם ובשפתם. ואולם למען אשר נוכל להוציא את חפצנו זה לפעולות דרוש שגם אתם, הורים ומורים עברים, תהיו לנו לעזר בדבר הזה — בהרבותכם מספר הקוראים והמנויים של ה„עולם קטן". כי הנה עד עתה — למה נכחד את האמת המרה תחת לשוננו? — עד עתה אחרי שלש שנות עבודה רבה ואחרי שיצר לו ככר ה„עולם קטן" קהל קוראים לא קטן — עד עתה עודנו מוכרחים להקריב קרבנות לא קטנים, בהפסידנו בכל שנה ושנה סכומי כסף גדולים, כדי שיוכל העתון להתקיים, בתקותנו החזקה כי סוף סוף יכירו ההורים והמירים העברים את כל הטוב הצפון לחנוך הדור הצעיר בעתון עברי מיוחד להם, וחושבים אנו כי כבר הגיעה העת לזאת.

יעשו נא ההורים והמורים את חובתם המה, ואנחנו נקדיש את כל כחותינו לשכלל את ה„עולם קטן" עד אשר יהיה למקור טוב ותועלת לבנינו ולמען אשר ממנו ישאבו דעת שפתנו ורגשי קדש לכל הקדוש והיקר לעמנו.

מחיר ה„עולם קטן" לשנה 4 רו"כ, לחצי שנה 2 רו"כ, ולרבע שנה 1 רו"כ.

„הנעורים" לשנת תרס"ה, שנה שניה.

חושבים אנו ליתר לבאר בזה את ערכו החנוכי של העתון הזה וכל הטוב והתועלת הצפונים בו לקוראיו הצעירים, שאינם יכולים עוד להסתפק בספורים, האגדות והשירים שב„עולם קטן", כי ידיעתם בשפה והתפתחותם דורשת קריאה יותר רצינית, יותר עמוקה, ונפשם הבריאה יותר נצרכת למזון יותר מבריא המה ימצאו הפצם ב„הנעורים" המכיל בקרבו שירים, ספורים מחיי בני הנעורים העברים בבית ובבית הספר, תולדות גדולי ישראל, סופריו וחכמיו, ספורים מהיי העמים, תולדות הארצות וידיעות שונות מענינות ומועילות מאד.

מפני ההכנות הרבות הדרושות לכל מפעל חדש והמעצורים השונים הנפגשים בדרך הוצאתו, לא יכולנו להוציא במשך השנה הראשונה יותר מתשע חוברות ואולם בשנה הבאה נקוה להוציא מספר החוברות במלואן.

ואולם כדי למלא רצון רבים מקוראינו הדורשים חמר קריאה חדש לזמנים יותר תכופים, מצאנו לטוב לעשות שנוי גם בהוצאת ה„נעורים", והוא כי תחת שיצא עד עתה בתור ירחון, חוברת אחת בחדש, נוציא מעתה שתי חוברות בחדש והיה לקוראי ה„נעורים" חמר קריאה חדש ורענן פעמים בחדש.

השנוי הזה ידרש, כמובן, הוצאות יתרות, אך אנחנו לא נשיב אחור מפני כל ההוצאות להיטיב את העתון להשביע את קוראיו רצון.

מלבד זה נשתדל להיטיב יותר ויותר את החמר הספרותי של ה„נעורים" שיהיה נעים ומענין ומועיל גם יחד.

מחיר ה„נעורים" לשנה 4 רו"כ, לחצי שנה 2 רו"כ ולרבע שנה 1 רו"כ.

☞ החותמים על ה„עולם קטן" ו„הנעורים" ביחד המחיר לשנה 7 רו"כ, לחצי שנה 3,50 רו"כ, ולרבע שנה 1,75 רו"כ. ☜

החותמים על ה„עולם קטן" ו„הנעורים" לשנה שלמה ומשלמים את מחיר החתימה בפעם אחת מראש יקבלו את שני העתונים ביחד בהנחה גדולה והיא **במחיר 6 רובל.**

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau.